

FORVALTNINGSREVISJON

AUKRA KOMMUNE, GJEMNES KOMMUNE, HUSTADVIKA KOMMUNE,
MOLDE KOMMUNE

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS

[Rapportstatus]

DESEMBER 2022

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aukra, Aure, Averøy, Fjord, Giske, Gjemnes, Hustadvika, Kristiansund, Molde, Rauma, Rindal, Smøla, Stranda, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Vestnes og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:
www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført denne forvaltningsrevisjonen etter bestillinger i mai og juni 2022 fra kontrollutvalgene i Aukra kommune, Gjemnes kommune, Hustadvika kommune og Molde kommune. Rauma kommune kom inn som eier i RIR IKS i 2020, kontrollutvalget i Rauma kommune er informert om prosjektet, men valgte å ikke delta i prosjektet.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med god revisjonsskikk og NKRF - kontroll og revisjon i kommunene (NKRF) sin standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

Rapporten summerer opp resultatene fra Møre og Romsdal Revisjons SA sin undersøkelse i RIR IKS. Revisjonen er utført av Einar Andersen, Lillian Reder Kristoffersen og Guro Helen Mørkedal i perioden oktober til desember 2022.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt til denne forvaltningsrevisjonen.

Molde, 19.12.2022

Einar Andersen
Oppdragsansvarlig revisor

Lillian Reder Kristoffersen
Forvaltningsrevisor

Guro Helen Mørkedal
Regnskapsrevisor

SAMMENDRAG

Kontrollutvalgene i fire av de fem kommunene som eier Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS) bestilte i møter i mai og juni 2022 forvaltningsrevisjonsprosjekt i selskapet. Møre og Romsdal Revisjons SA har gjennomført prosjektet.

Basert på kontrollutvalgenes bestilling har vi undersøkt seks problemstillinger:

1. Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?
2. Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?
3. Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?
4. Sikrer RIR IKS at det ikke er kryssubsidiering mellom husholdningsavfall og næringsavfall?
5. Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfondet som kan ivareta framtidige krav?
6. Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

Vi har kombinere flere metoder for å innhente informasjon i dette prosjektet. Informasjon er innhentet fra flere kilder for å kunne si noe om hvordan praksisen er. Ved å kombinere ulike metoder og innhente informasjon fra ulike kilder er undersøkelsens troverdighet styrket og risikoen for at vi tar feil er redusert. Vi har innhentet data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen. Metoder som er brukt i prosjektet er intervjuer, dokumentanalyse, verifikasjon, og observasjon.

Rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen.

FUNN

INTERNKONTROLL

Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?

Vår konklusjon er at RIR IKS og datterselskapene har formålstjenlige internkontrollsystem som er systematisk, tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Samtidig har selskapet forbedringspotensial i forhold til at ikke alle ansatte har tilgang til kvalitetssystemet, avvikssystemet og varslingssystemet. Dette fordi ikke alle ansatte bruker PC, smarttelefon og/ eller har norsk kunnskaper. Formidling er viktig for at ansatte skal kunne utføre arbeidet riktig og for å utøve arbeidet på en forsvarlig måte for å verne om egen og andres helse. RIR IKS bør etter vår vurdering sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.

RIR IKS har utarbeidet etiske retningslinjer. Vår undersøkelse viser at disse med fordel kan følges tettere opp. RIR IKS bør sikre at alle ansatte gjøres kjent med de etiske retningslinjene, og sikre at de blir etterlevd.

RIR IKS skal følge anskaffelseslovverket ved innkjøp. Vår undersøkelse viser at det gjøres noe innkjøp uten å innhente tilbud fra flere tilbydere. Selskapet har få rammeavtaler og de har ikke en samlet oversikt over rammeavtalene. Vi anbefaler at RIR IKS legger mer fokus på å følge

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

anskaffelsesregelverket og vurderer om det kan inngås flere rammeavtaler på områder hvor det foretas hyppige innkjøp.

I forhold til arbeidsmiljøkrav konkluderer vi med at RIR IKS har rutiner for å avdekke overtredelser av krav i helse, miljø og sikkerhetslovgivningen. Dette blir ivaretatt av bedriftshelsetjenesten Avonova og vernetjenesten i RIR IKS.

BEREGNING AV RENOVASJONSGEBYR

Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS følger selvkostprinsippet, og at selvkost er grunnlaget for gebyr som representantskapet vedtar. RIR IKS bruker fordelingsnøkler basert på vekt, volum og tidsbruk. Vår undersøkelse viser at fordelingsnøklerne er brukt over tid og at de er logiske og begrunnet.

Vår gjennomgang viser at RIR IKS utarbeider selvkostregnskap og etterkalkyle for husholdningsavfall og slam. Selskapet har rutiner for dette. RIR IKS bruker modeller til beregning av selvkost. Modellene er utviklet av selskapet og ivaretar etter vår vurdering i stor grad krav på selvkostområdet.

Ansatte i administrasjonen har oppgaver knyttet til husholdningsavfall, slam og næring. Fordeling av arbeidstid beregnes som prosentdel av stillingen. Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Det kan skje i form av timeregistrering for de aktuelle ansatte i en periode eller permanent.

Selvkostoppstillingene for renovasjon viser at dette er i tråd med selvkostprinsippet om at overskudd oppstått ett år er tilbakeført kundene innen fem år og at underskudd ett år dekkes inn av kundene innen fem år. For slam har fondet vært positivt i en periode på over fem år. Overskudd oppstått for fem år og lengre siden er ikke godskrevet kundene. Dette er et avvik fra prinsippene for selvkostfond.

DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK – SAKSBEHANDLING

Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?

Vi konkluderer med at RIR IKS behandler søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr. De har utarbeidet maler for å kunne saksbehandle etter regelverket på området. Vi ser at oppgaven med å oppdatere maler, herunder fange opp endringer i regelverket, ikke er plassert. Det er ikke innarbeidet rutine for å sende ut foreløpig svar hvis saksbehandlingen tar lang tid. Vi anbefaler RIR IKS å sikre at maler oppdateres og at foreløpige svar sendes ut.

HINDRE KRYSSSUBSIDIERING

Sikrer RIR IKS at det ikke er kryssubsidiering mellom husholdning og næringsavfall?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS gjennom arbeidet med budsjett og selvkostregnskap, gjør et arbeid for å sikre at inntekter og kostnader belastes riktig område, når det gjelder husholdningsrenovasjon, slam og næring.

Forholdet mellom RIR IKS og RIR Næring AS og RIR Transport AS er regulert gjennom avtaler som reforhandles hvert år. Avtalene gir oversikt over hvilke tjenester som skal ytes og prisbetingelser.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Dette gjør det mulig å etterprøve avtalevilkårene, og sikrer at transaksjoner mellom selskapene er basert på forretningsmessig vurderinger. Der det kan etterprøves mener vi at transaksjoner er basert på markedsmessige vilkår.

Ansatte i administrasjonen har oppgaver knyttet til husholdningsavfall, slam og næring. Fordeling av arbeidstid beregnes som prosentdel av stillingen. Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Dette er også omtalt under problemstilling 2.

Avtalene er ikke reforhandlet for 2022 og avtalen for 2021 benyttes fram til ny avtale er signert. Etter vår vurdering bør RIR IKS etterstrebe å få på plass avtalene så snart som mulig på nyåret.

ETTERBRUKSFOND

Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfondet som kan ivareta framtidige krav?

Vi konkluderer med at RIR IKS har etablert etterbruksfond med formål om å ivareta framtidige krav. Etterbruksfondet er i dag på kr 9 341 277. Beløpet er planlagt brukt til avslutning og etterdrift av deponiet. I tillegg til vedlikehold i minst 30 år etter at man slutter å legge nytt avfall på deponiet. RIR IKS har valgt å sette av kr 500 000 til fondet hvert år til 2027, men har ikke fremvist hvordan de har kommet frem til dette beløpet.

Det er ikke vist til konkrete kalkyler med beregninger av kostnader som kan påløpe. Det er ikke utarbeidet en oversikt over hva det vil koste å avvikle deponiet. Det er ikke framlagt utredninger som viser hvor mye det vil koste å avhende ett tonn avfall fra deponiet. Det er ikke oversikter over hvor mange tonn deponiet er i dag.

Vi konkluderer med at det er behov for en mer nøyaktig og kvalifisert beregning av hvor mye som må settes av til etterbruksfondet.

BEGRENSE FORURENSING OG UTNYTTE AVFALL

Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS arbeider strukturert for å begrense forurensing, tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet, og for å utnytte avfall som ressurs. Det er etter vår vurdering viktig at selskapet, herunder de styrende organene, har fokus på og avsetter nødvendige ressurser til dette arbeidet. Vår gjennomgang av styresaker og saker til representantskapet viser at det er fokus på dette.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ANBEFALINGER

Baser på gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt gir vi følgende anbefalinger:

1. RIR IKS bør sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.
2. RIR IKS bør sikre at alle ansatte gjøres kjent med og etterlever de etiske retningslinjene.
3. RIR IKS bør sikre at ansatte følger anskaffelsesregelverket ved innkjøp. Videre bør selskapet vurdere om det skal inngås rammeavtaler på områder der det foretas hyppige innkjøp.
4. RIR IKS bør sikre at administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale, og som der er fastsatt etter anslag, dokumenteres bedre.
5. RIR IKS bør sikre at selvkostfondet for slam oppfyller krav om at overskudd oppstått for fem år og lengre siden godskrives kundene.
6. RIR IKS bør sikre at maler for saksbehandling vedlikeholdes og oppdateres ved behov.
7. RIR IKS bør sikre at foreløpig svar sendes ut hvis saksbehandling tar lang tid.
8. RIR IKS bør sikre at avtaler med RIR Næring AS og RIR Transport AS reforhandles og signeres hvert år.
9. RIR IKS bør, for å kunne dekke fremtidige miljøforpliktelser, utarbeide kvalifiserte beregninger av hva som må settes av til etterbruksfond.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

INNHOOLD

1. INNLEDNING	1
1.1. Bakgrunn og bestilling	1
1.2. Problemstillinger	2
1.3. Revisjonskriterier.....	2
1.4. Metode	5
1.5. Kort om IKS	6
1.6. Kort om RIR IKS.....	7
1.7. Høring	10
2. PROBLEMSTILLING 1 – INTERNKONTROLL.....	11
2.1. Revisjonskriterier.....	11
2.2. Faktagrunnlag.....	11
2.3. Vurdering.....	21
3. PROBLEMSTILLING 2 – BEREGNING AV RENOVASJONGEBYRET	22
3.1. Revisjonskriterier.....	22
3.2. Faktagrunnlag.....	24
3.3. Vurdering.....	30
4. PROBLEMSTILLING 3 – DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK.....	32
4.1. Revisjonskriterier.....	32
4.2. Faktagrunnlag.....	34
4.3. Vurdering.....	37
5. PROBLEMSTILLING 4 – HINDRE KRYSSSUBSIDIERING	38
5.1. Revisjonskriterier.....	38
5.2. Faktagrunnlag.....	38
5.3. Vurderinger	40
6. PROBLEMSTILLING 5 – ETTERBRUKSFOND FOR FRAMTIDIGE KRAV	41
6.1. Revisjonskriterier.....	41
6.2. Faktagrunnlag.....	42
6.3. Vurdering.....	43
7. PROBLEMSTILLING 6 – BEGRENSE FORURENSING OG UTNYTTE AVFALL.....	44
7.1. Revisjonskriterier.....	44
7.2. Faktagrunnlag.....	44
7.3. Vurdering.....	49

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

8. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER.....	49
REFERANSELISTE.....	53
VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR.....	55
VEDLEGG 2: UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER.....	56
VEDLEGG 3: SAKER BEHANDLET AV REPRESENTANTSKAPET I RIR IKS.....	64
VEDLEGG 4: SAKER TATT OPP I EIERMØTER I 2022 I RIR IKS.....	65
VEDLEGG 5: SAKER BEHANDLET AV STYRET I RIR IKS.....	66
VEDLEGG 6: GEBYR HUSHOLDNINGSAVFALL I RIR-KOMMUNENE I 2022.....	70

1. INNLEDNING

1.1. BAKGRUNN OG BESTILLING

Kontrollutvalgene i fire av de fem kommunene som eier Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS) bestilte i møter i mai og juni 2022 forvaltningsrevisjonsprosjekt i selskapet. Kommunestyrene i tre av disse kommunen hadde forvaltningsrevisjon i RIR IKS som prioriterte prosjekter i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023. En kommune hadde forvaltningsrevisjon i selskap på sin plan uten at RIR IKS var spesielt nevnt. Rauma kommune kom inn som eier i RIR IKS i 2020. Forvaltningsrevisjon i selskapet var derfor ikke omtalt i kommunens plan. Kontrollutvalget vedtok på grunn av dette og manglende budsjett i 2022 at de ikke deltar i prosjektet.

Kontrollutvalgene behandlet sak om bestilling av forvaltningsrevisjon i selskapet slik:

- Aukra kommune, kontrollutvalget, 24.05.2022 sak 17/2022
- Gjemnes kommune, kontrollutvalget, 30.05.2022 sak 17/2022
- Hustadvika kommune, kontrollutvalget, 3.6.2022, sak 19/2022
- Molde kommune, kontrollutvalget, 10.06.2022 sak 25/2022
- Rauma kommune, kontrollutvalget, 14.06.2022 sak 20/2022

I utredningene til bestillingssakene informeres det om aktuelle problemstillinger. Problemstillingene er like i de fem utredningene og skulle i henhold til vedtakene legges til grunn ved utarbeidelse av prosjektplan.

«På bakgrunn av oppfølging av tidligere selskapskontroll i RIR IKS og hva som er gjort i andre forvaltningsrevisjonsprosjekt i lignende selskap, vurderer sekretariatet at aktuelle problemstillinger for et slikt prosjekt kan være:

- Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i tråd med selvkostprinsippet?
- Sikres det at det ikke foregår krysssubsidiering mellom husholdning og næringsavfall?
- Praktiseres rutiner for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?
- Praktiseres rutiner for redusert gebyr/fritak for renovasjon gitt i tråd med regelverket?
- Er etterbruksfondets størrelse vurdert opp mot krav og behov i senere tid?
- Hvordan er selskapets og datterselskapenes internkontrollrutiner? Herunder;
 - følges lov om offentlige anskaffelser,
 - foreligger det avvik og varslingsrutiner og følges disse opp,
 - etterleves arbeidsmiljøkrav bla. mht arbeidsavtaler og lønnsforhold, etiske retningslinjer.
- Blir det jobbet målrettet for å begrense forurensing og utnytte avfallet som ressurs?»

Ett kontrollutvalg ønsker at det i prosjektet undersøkes om selskapet gjennomfører brukerundersøkelser eller på andre måter innhenter informasjon fra kundene.

Basert på bestillingene utarbeidet Møre og Romsdal Revisjon SA en prosjektplan. Planen, med problemstillinger og revisjonskriterier, ble vedtatt av kontrollutvalgene i møter i september og oktober 2022:

- Aukra kommune, kontrollutvalget, 4.10.2022 sak 27/2022
- Gjemnes kommune, kontrollutvalget, 15.9.2022 sak 24/2022

- Hustadvika kommune, kontrollutvalget, 9.9.2022, sak 27/2022
- Molde kommune, kontrollutvalget, 12.9.2022 sak 32/2022

1.2. PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling har vi undersøkt følgende problemstillinger:

1. Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?
2. Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?
3. Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?
4. Sikrer RIR IKS at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdning og næringsavfall?
5. Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfondet som kan ivareta framtidige krav?
6. Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

1.3. REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor etablere revisjonskriterier for det enkelte revisjonsprosjektet. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

INTERNKONTROLL

Problemstilling 1: Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om selskapene:

- har internkontrollsystem
- har avvik- og varslingsrutiner og om disse følges
- har etiske retningslinjer og om disse følges
- sikrer at lov om offentlige anskaffelser etterleves
- sikrer at arbeidsmiljøkrav etterleves

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 25-1
- Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6, § 14, 4 ledd
- Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven), LOV-2016-06-17-73
- Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), FOR-2016-08-12-974
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), FOR-1996-12-06-1127

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

BEREGNING AV RENOVASJONGEBYRET

Problemstilling 2: Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sin håndtering av husholdningsavfall finansieres gjennom avfallsgebyr, basert på selvkostprinsippet
- RIR IKS sin håndtering av slam finansieres gjennom eget gebyr, basert på selvkostprinsippet

Herunder vil vi vurdere om:

- RIR IKS bør utarbeide forkalkyler for selvkost på husholdningsrenovasjon og slambehandling og framlegge kalkylene for eierkommunene. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.
- Etter regnskapsåret bør RIR IKS sette opp etterkalkyler for selvfinansierte tjenester. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor eierkommunene.
- Etterkalkyler/ selvkostregnskap bør settes opp separat for husholdningsrenovasjon og for slambehandling.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 15-1
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, §§ 34 og 27
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930 § 15-4
- Miljødirektoratet, veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK FOR RENOVASJONGEBYR

Problemstilling 3: Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at søknader om differensiering av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om reduksjon av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om fritak av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34

- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal, FOR-2019-12-19-2167
- Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

Eierkommunene i RIR IKS har som vedtatt i selskapsavtalen § 4 vedtatt likelydende forskrift for renovasjon. I renovasjonsforskriftens § 1-3 Retningslinjer til forskriften har RIR IKS fått fullmakt til å gi nærmere retningslinjer for gjennomføring av forskriftens bestemmelser. Disse retningslinjene er et supplement til forskriften, og målgruppen for retningslinjene er både abonnenter og utbyggere.

HINDRE KRYSSSUBSIDIERING – HUSHOLDNINGS- OG NÆRINGSAVFALL

Problemstilling 4: Sikrer RIR IKS at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdnings- og næringsavfall?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdnings- og næringsavfall.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34 første ledd siste punktum
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - Utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014, Miljødirektoratet
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

ETTERBRUKSFOND FOR Å IVARETA FRAMTIDIGE KRAV

Problemstilling 5: Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfond som kan ivareta framtidige krav?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS har avsatt midler til etterbruksfond

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930
- Forskrift om deponering av avfall, FOR-2002-03-21-375

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

UTNYTTELSE AV AVFALL SOM RESSURS

Problemstilling 6: Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- Hva gjør RIR IKS for å begrense forurensing?
- Hva gjør RIR IKS for å tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet?
- Hva gjør RIR IKS for å utnytte avfall som ressurs?

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Regjeringen.no, FN's bærekrafts mål
- Miljødirektoratet, Miljødirektoratets avfallsplan 2020-2025
- Meld. St. 45 (2016-2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

1.4. METODE

Forvaltningsrevisjonsprosjektet er utført i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Gjeldende standard for forvaltningsrevisjon er RSK 001 utarbeidet av NKRF.

Vi har kombinere flere metoder for å innhente informasjon i dette prosjektet. Informasjon er innhentet fra flere kilder for å kunne si noe om hvordan praksisen er. Ved å kombinere ulike metoder og innhente informasjon fra ulike kilder er undersøkelsens troverdighet styrket og risikoen for at vi tar feil er redusert. Vi har innhentet data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen.

Metoder som er brukt i prosjektet er:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon
- Observasjon

Intervju

En viktig kilde til informasjon er intervju av ledere og ansatte på ulike nivå i selskapet.

Funksjoner og ansatte som er intervjuet:

- Daglig leder
- Økonomisjef
- Avdelingsleder
- Driftsleder
- Saksbehandler
- Informasjonsrådgiver
- Styreleder (oppstartmøte)
- Styret (dialog i styremøte)

I tillegg har vi hatt samtaler med daglig leder i RIR Transport AS og daglig leder i RIR Næring AS. Vi har også hatt samtaler med hovedverneombud og tillitsvalgte.

Dokumentanalyse

Vi har som del av forvaltningsrevisjonsprosjektet innhentet og analysert sentrale dokumenter.

Dokumenter som er vurdert:

- Årsmelding og årsregnskap 2020 og 2021
- Økonomirapporter 2021 og 2022
- Dokumenter i selskapets kvalitetssystem
- Selvkostberegninger
- Etske retningslinjer
- Rutiner for innhenting av informasjon fra kunder
- Kundeundersøkelser

Observasjon

Observasjon er gjennomført i form av observasjon av saksbehandling, bruk av saksbehandlingsverktøy, befaring, tilstedeværelse i møter.

1.5. KORT OM IKS

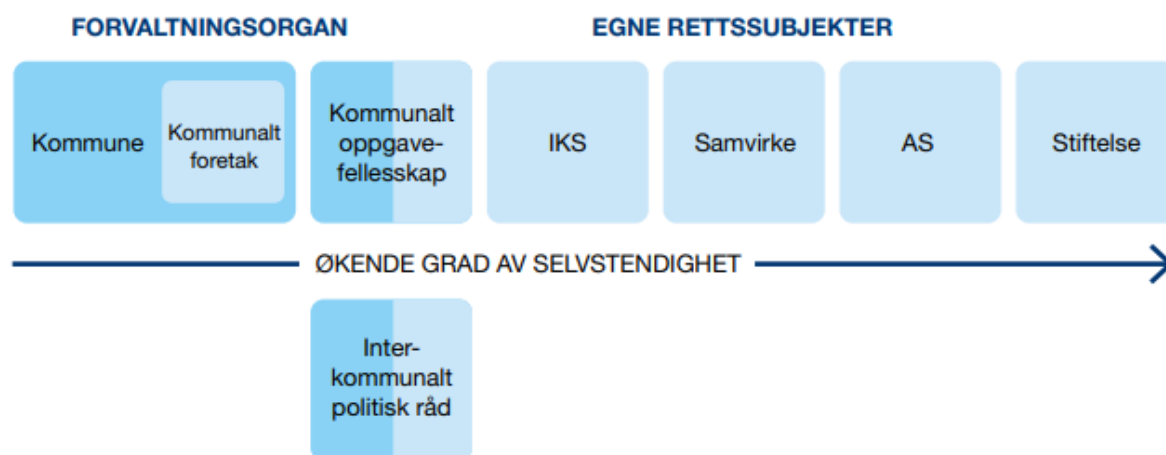
Et interkommunalt selskap (IKS) etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret. Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Figur: Grad av selvstendighet basert på selskapsformer

Kilde: KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

IKS-loven har i § 4, 3. ledd bestemmelser om minimumskrav til innhold i en selskapsavtale. En selskapsavtale skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

1.6. KORT OM RIR IKS

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS) har ansvaret for husholdningsrenovasjon i eierkommunene Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde og Rauma. Selskapet dekker et område med drøyt 58 000 innbyggere.

Hovedkontoret ligger i Årødalen i Molde, hvor selskapet har eget deponi og avfallsmottak. Selskapet har per i dag 30 ansatte.

RIR IKS har to heleide datterselskap: RIR Næring AS som leverer avfallstjenester til næringslivet, og RIR Transport AS, som utfører innsamling av avfall på oppdrag fra morselskapet.

RIR IKS er sertifisert etter standardene ISO 14001 og ISO 9001.

Eierfordeling mellom eierkommunene er Molde kommune 54,3 %, Hustadvika kommune 22,5 %, Rauma kommune 12,7 %, Aukra kommune 6 %, og Gjemnes kommune 4,5 %.

SELSKAPSAVTALE

RIR IKS er et selskap i henhold til lov om interkommunale selskaper (IKS-loven). Loven har i § 4 bestemmelser om selskapsavtale. Første ledd lyder:

«For interkommunalt selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale. For de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. For deltaker som er interkommunalt selskap, vedtas selskapsavtalen av representantskapet. Vedtaket krever tilslutning fra samtlige medlemmer av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen for det deltakende selskap».

Selskapsavtalen ble vedtatt av kommunestyrene i eierkommunene i 2019 (Aukra kommune 19.11.2019, Hustadvika kommune 14.11.2019, Gjemnes kommune 19.11.2019, Molde kommune 19.12.2019 og Rauma kommune 20.6.2019).

Selskapsavtalen har bestemmelser i tråd med kravene i IKS-loven.

§ 1. Firma og forretningsadresse	§ 7. Daglig leder
§ 2. Formål	§ 8. Delegasjon av myndighet til selskapet
§ 3. Innskuddsplikt og eierandeler	§ 9. Utvidelser og endringer i selskapsavtalen
§ 4. Lån og eiernes ansvar	§ 10. Uttreden og oppløsning
§ 5. Representantskapet	§ 11. Lov om IKS
§ 6. Styret	§ 12. Ikrafttreden

Formålet med RIR IKS er gitt i § 2 i selskapsavtalen:

«Selskapet skal, på vegne av medlemskommunene og i henhold til delegasjon, utøve den forvaltningsmyndighet og de oppgaver som medlemskommunene har etter Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) – med mindre det er unntatt i kommunale vedtak, innenfor områdene innsamling, transport og behandling av avfall / slam og alle oppgaver tilknyttet dette.

Selskapet kan delta i og/eller etablere andre selskap til utøvelse av virksomhet innen denne formålsparagrafen.

Selskapet er tildelt enerett til innsamling av kommunalt avfall og tømning av slamtanker og har ikke erverv som formål.

Selskapet har kompetanse og mulighet til å utføre andre forvaltningsoppgaver som krever kjennskap til forhold til abonnenter, forsøpling og kontroll også for andre kommuner enn medlemskommunene.

Selskapet skal arbeide for en miljøriktig håndtering av avfallet i egenregi eller i samarbeid med andre.

Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i forurensningsspørsmål og bidra til løsning av slike.»

TILLATELSER

RIR IKS har tillatelse fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal (tidligere Fylkesmannen i Møre og Romsdal) til mottak, behandling og lagring av ordinært avfall i Molde kommune. Gjeldende tillatelse er datert 26.10.2016. Tillatelsen er etter søknad fra RIR IKS blitt endret av Statsforvalteren.

Selskapet har også tillatelse fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal til drift av deponi etter forurensningsloven. Gjeldende tillatelse er datert 29.7.2010. Tillatelsen er etter søknad fra RIR IKS blitt endret av Statsforvalteren.

RIR Næring AS har tillatelse fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal til behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy og godkjenning til å utstede vrakpantkvittering i Molde kommune. Gjeldende tillatelse er datert 7.11.2017. Tillatelsen er etter søknad fra RIR Næring AS blitt endret av Statsforvalteren.

Tillatelsene har blant annet krav til miljø, beredskap og kontroll. RIR IKS plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten til å inspisere anlegget. Det gjennomføres inspeksjoner.

Tillatelsene er tilgjengelig på Miljødirektoratet sin nettside www.norskeutslipp.no

RENOVASJONSFORSKRIFT

RIR-kommunene har i henhold til selskapsavtalen § 4 vedtatt likelydende forskrift for renovasjon; forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal (FOR-2019-12-19-2167). Forskriften ble godkjent av representantskapet i 2019 og deretter behandlet i kommunestyrene i de fem eierkommunene. Forskriften har bestemmelser om utøvelse av renovasjonstjenesten og krav til abonnentene. Det er også bestemmelser om gebyr og klagemuligheter.

Det er i henhold til forskriftens § 1-3 utarbeidet retningslinjer for gjennomføring av forskriftens bestemmelser; Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 - RIR.

STRATEGIDOKUMENT

Styret i RIR IKS vedtok i møte 10.12.2021 et strategidokument (Strategidokument 10.12.21 – 31.12.24). Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt. Dokumentet skal evalueres av styret en gang hvert år.

Overordnede mål for selskapet opplyses å være:

«RIR IKS har et grønt samfunnsoppdrag som innebærer innsamling, sortering, håndtering og videredistribusjon av husholdnings- og næringsavfall, jf. formålsparagrafen i selskapsavtalen. Vi skal arbeide for å oppnå avfallsreduksjon, alternativet er at avfallet materialgjenvinnes i den sirkulære verdikjeden. FNs bærekraftsmål slår inn på en rekke av virksomhetens aktiviteter. Dette gjelder bl.a. mål 9 Industri, innovasjon og infrastruktur, nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon og nr. 13 Stoppe klimaendringene. Bærekraftsmålene må prege hele vår virksomhet. Vi ønsker å utvikle driften ut fra en grønn-vekst strategi. Det innebærer å skape verdier og samtidig bruke færre ressurser, og om mulig erstatte dem med mer miljøvennlige valg.

RIR ansatte ønsker aktivt å dele sin kompetanse med lokale myndigheter, organisasjoner og næringsliv. Våre verdier; åpen, profesjonell og miljøbevisst ligger til grunn for all vår aktivitet.

Vi skal gjøre det enkelt for kundene å velge den mest bærekraftige løsningen ved håndtering av avfallsressurser.»

REPRESENTANTSKAP

Representantskapet er det høyeste organet i RIR IKS. Representantskapet har 12 medlemmer hvorav fem velges av Molde kommune, tre av Hustadvika kommune, to av Rauma kommune, en av Aukra kommune og en av Gjemnes kommune.

Representantskapets medlemmer skal ha personlig varamedlem. Representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer etter innstilling fra en valgkomite. De velger også styreleder og nestleder etter innstilling fra valgkomiteen.

Vedlegg 4 viser oversikt over møter i representantskapet avholdt i perioden 2019 til 2022, med oversikt over saker som er behandlet.

STYRET

I henhold til selskapsavtalen består styret av ni medlemmer fra eierkommunene og en ansattes representant. Av de ni styremedlemmene innstilles fire fra Molde kommune, to fra Hustadvika kommune, en fra Rauma kommune, en fra Aukra kommune og en fra Gjemnes kommune.

Vedlegg 5 viser oversikt over styremøter avholdt i perioden 2019 til 2022, med oversikt over saker som er behandlet.

1.7. HØRING

Et utkast til rapport ble 1.12.2022 sendt til daglig leder og styreleder i RIR IKS på faktasjekk og høring. Vi mottok tilbakemelding på faktasjekk 7.12.2022. Oppdatert rapport etter faktasjekk ble sendt på høring 8.12.2022 med høringsfrist 19.12.2022.

Kopi av høringsrapport ble sendt til leder av representantskapet i RIR IKS 8.12.2022. Dokumentet ble samme dag også sendt til kommunedirektørene i de RIR-kommunene som hadde bestilt prosjektet. De ble informere om at de kan gi kommentarer til rapporten innen 19.12.2022.

Vi mottok svar på høringsrapporten fra RIR IKS i e-post 19.12.2022. Det opplyses at selskapet har gitt innspill til innhold og gitt korrigeringer i forbindelse med faktasjekk. Selskapet har ut over dette ingen ytterligere kommentarer. Tilbakemeldingen følger som vedlegg.

2. PROBLEMSTILLING 1 – INTERNKONTROLL

- Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?

2.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om selskapene:

- har internkontrollsystem
- har avvik- og varslingsrutiner og om disse følges
- har etiske retningslinjer og om disse følges
- sikrer at lov om offentlige anskaffelser etterleves
- sikrer at arbeidsmiljøkrav etterleves

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 25-1
- Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6, § 14, 4 ledd
- Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven), LOV-2016-06-17-73
- Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), FOR-2016-08-12-974
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), FOR-1996-12-06-1127

Ifølge IKS-loven § 14, 4. ledd er daglig leder i kommunale selskap ansvarlig for internkontroll med lovpålagte oppgaver som selskapet utfører på vegne av kommuner.

Kommuneloven § 25-1 gjelder på tilsvarende måte. Den sier at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll skal det utarbeides en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig, evaluere og forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

For ytterligere informasjon viser vi til innledende tekst i underkapitlene i kapittel 2.2 og vedlegg 2.

2.2. FAKTAGRUNNLAG

INTERNKONTROLLSYSTEM

I intervju ble det opplyst at RIR IKS har kvalitetssystemet total quality management (TQM). Dette er kjøpt inn i felleskap med andre renovasjonsselskap, men rutinene er utarbeidet av og tilpasset bruk i RIR IKS. Selskapet har en strategi om at de skal være transparente, så de er positive til å dele prosedyrene med andre selskap når disse spør. Ansatte kan hente fram rutiner og gjennom dette få informasjon om hvordan ulike arbeidsoppgaver eller hendelser skal håndteres ved RIR IKS.

Ansatte vi har vært i kontakt med opplever at det er utarbeidet tilstrekkelig med retningslinjer og prosedyrer for det arbeidet de skal gjøre.

Bilde under viser de ulike modulene i kvalitetssystemet hvor ansatte kan klikke seg frem til ønsket informasjon:

1. Min side
2. Dokument
3. Risikovurdering
4. Avvik
5. Aktiviteter
6. Vedlikehold
7. Kompetanse
8. Elektroniske skjema
9. Adm.
10. Brukerhåndbok

RIR IKS er sertifisert i henhold til kvalitetsstandarden NS-EN ISO 9001 og miljøledelsesstandarden NS-EN ISO 14001. ISO sertifisering krever jevnlig revisjon av eksternt firma. Resultat av ISO revisjon er tilgjengelig for ansatte i kvalitetssystemet.

ISO-revisjon er samlet i kvalitetssystemet. Under vises utklipp av ISO-revisjons skjema:

Revisjonstype:	Revisjonslag:	
Resertifiseringsrevisjon	Revisjonsleder	
	Fagekspert	
	Systemrevisor	
Tidsrom for revisjonen inkludert etterrevisjonen:		
2022-09-22, 2022-09-26/2022-09-29 med etterrevisjon angitt senere i denne rapporten.		
Merk at avvik ikke kan lukkes senere enn utløpsdato for sertifikat. Hvis avvik ikke er lukket innen fristen vil det bli vurdert omfang av ekstra revisjoner.		
Referansekrav i henhold til:		
NS-EN ISO 9001:2015		
NS-EN ISO 14001:2015		

Risiko

Ledelsen i et IKS må sørge for å ha nødvendige rutiner og prosedyrer for sentrale aktiviteter og/ eller aktivitet som er forbundet med risiko. Ifølge internkontrollforskriften § 4 har virksomheten plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til blant annet akutt forurensning.

RIR IKS har hatt stort fokus på å hindre branntilløp og har skaffet brannslukker i avfallskverner. De har gjennomført risikovurdering og utarbeidet skriftlig dokument om de ulike risikoene for hendelser som kan oppstå under arbeidet med avfallshåndtering.

Formidling

Arbeidsmiljøloven § 4-2 (1) (2) har krav til formidling av informasjon til ansatte.

Arbeidstakerne skal holdes løpende informert om systemer som nyttes ved planlegging og gjennomføring av arbeidet. Ansatte skal gis nødvendig opplæring for å sette seg inn i systemene, og de skal medvirke ved utformingen av dem. I utformingen av den enkeltes arbeidssituasjon skal det legges til rette for at arbeidstaker gis mulighet for faglig og personlig utvikling gjennom sitt arbeid. Arbeidet skal organiseres og tilrettelegges under hensyn til den enkelte arbeidstakers arbeidsevne, kyndighet, alder og øvrige forutsetninger. Det skal legges vekt på å gi arbeidstaker mulighet til selvbestemmelse, innflytelse og faglig ansvar. Arbeidstaker skal så langt som mulig gis mulighet til variasjon og for å se sammenheng mellom enkeltoppgaver. Det skal gis tilstrekkelig informasjon og opplæring slik at arbeidstaker er i stand til å utføre arbeidet når det skjer endringer som berører vedkommende sin arbeidssituasjon.

Daglig leder opplyser at de har noen utfordringer med å formidle retningslinjer til de av operatørene og sjåførene som ikke bruker pc i jobben, eller innhenter informasjon på mobil. Til disse forsøker de å formidle informasjon muntlig.

Vi mottok også informasjon om at formidlingen av nødvendig informasjon ikke alltid når frem til ansatte som ikke har tilgang til pc eller selv innhenter informasjon fra mobil.

Leder av RIR Transport AS opplyser at de bruker det samme internkontrollsystemet som RIR IKS. Selskapet bruker ikke alle modulene i systemet, og har et eget område. Det er 17 ansatte i RIR Transport AS herav 14 sjåførere. De fleste sjåførene er utenlandske statsborgere som ikke behersker norsk og noen har begrensede engelskkunnskaper.

Leder av RIR Næring AS opplyser at de har tilgang til og bruker det samme internkontrollsystemet som RIR IKS. Selskapet bruker ikke alle modulene i systemet, og har eget område.

Alle sjåførere i RIR Næring AS behersker norsk.

AVVIK- OG VARSLINGSRUTINER

Ledelsen skal i henhold til kommuneloven § 25 også følge opp avvik og risiko for avvik. Ledelsen skal sikre at rutineene følges. Selskapet bør ha et system for innmelding av avvik og hvordan avvikene skal håndteres. Det bør være enighet i organisasjonen om hva et avvik er og hva som skal meldes inn i avvikssystemet. Når det gjelder oppfølging av om rutineene følges, kan det for eksempel være aktuelt med observasjon eller stikkprøvekontroller der det finnes etterprøvbare dokumentasjon på at rutineene er fulgt.

Avvik i RIR IKS

Avvik fra ansatte registreres og håndteres i avvikssystemet som er tilgjengelig i kvalitetssystemet. Det er lagt mye vekt på at ansatte kan melde avvik. Ansatte har app på mobil hvor de kan melde avvik når dette oppdages i løpet av arbeidsdagen. Avvik dokumenteres ofte med bilder. Avvikssystemet er utarbeidet på norsk.

Tillitsvalgt opplyste at det er utfordrende for ansatte som ikke kan norsk. Et av problemene oppstår når operatører og sjåførere er ute på oppdrag og henter avfall fra kundene. Det er slik at prosedyrer

som er tilgjengelig i bilene også er på norsk. Disse ansatte har ansvar for å melde avvik ved tilfeller hvor de for eksempel oppdager et skadet lokk på avfallsdunk, eller dunk er skadet. I avvikssystemet skal avvik meldes inn skriftlig riktignok ved hjelp av korte setninger, men de burde ha kunnet skrevet inn dette på deres eget språk. Dette er blitt diskutert i selskapet. Et forslag er at de kan utarbeide kodetall for hver type avvik, slik at de kan taste inn et tall istedenfor en setning som beskriver type avvik. For eksempel at kode 1 betyr at lokket på dunk er ødelagt. Så får de tilbakemelding på det meldte avviket.

Mange av de avvik som meldes omhandler feilsortering av avfall. Disse avvikene er hovedsakelig knyttet til næringskunder som leverer næringsavfall som er feilsortert. Næringsavfall som leveres til RIR IKS kontrolleres av ansatte i RIR IKS. Sorteringsavvik skal avdekkes og meldes som et avvik. Firma kan få et avviksgebyr på kr 1 250. Hvis de kaster farlig avfall (for eksempel batteri eller oljedunk) på feil sted, gis det et gebyr på kr 5 000.

Det skrives også avvik når RIR Næring AS leverer næringsavfall som er sortert feil. RIR Næring AS mottar faktura, selskapet viderefakturerer gebyr til den aktuelle næringskunden. Det opplyses at det burde være mer fokus på å gjøre tiltak for å utbedre avvik, slik at feil kan reduseres ved avhending av avfall.

Det ble opplyst at de skriver 30-40 sorteringsavvik i måneden. Mange av disse er knyttet til utstedelse av straffegebyrene. Disse lukkes når faktura er sendt ut. Det savnes at avvikene lukkes ved at det innføres tiltak som hindrer eller reduserer mulighet for at lignende avvik inntreffer igjen.

Det er også en del avvik som handler om feilsortering på gjenvinningsstasjonene. Dette er kunder i private ærend som har kastet i feil gjenvinningscontainer. Når containerne kontrolleres og sorteres, rapporterer ansatte inn avvik om dette. Avvikshåndtering i forhold til kunder blir tatt opp med ledelsen en gang i året i ledelsens gjennomgang.

Ansatte som melder avvik, får svar om at avviket er mottatt og får beskjed når det er lukket. Ansatte som får tildelt oppgaver i forbindelse med lukking av avvik får varsel om dette i kvalitetssystemet.

Det ble opplyst at ikke alle ansatte får svar på meldte sorteringsavvik og hva som gjøres med det, men det gis informasjon om dette i driftsmøter.

Avvik i RIR Næring AS

Leder av RIR Næring AS opplyser at de har avvikssystem. Selskapet kjøper administrative tjenester fra morselskapet jf. avtale mellom RIR IKS og RIR Næring AS. Tidligere meldte sjåførene sorteringsavvik på app. De har sluttet med det fordi det ble altfor mange avvik å behandle. Mange gamle sorteringsavvik ligger enda i systemet. De må gå gjennom enkeltvis for å lukkes. Avviksmeldinger knyttet til feilsortering lages av RIR IKS og sendes til RIR Næring AS, slik som de gjør til andre selskaper. Innkomne sorteringsavvik registreres fortløpende og blir gjennomgått på driftsmøter i RIR Næring AS. Avvik knyttet til feilsortert avfall levert av RIR Næring AS belastes RIR Næring AS.

Varsling

Selskapets etiske retningslinjer har bestemmelse om varsling. Den sier at arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten. RIR IKS skal fremme en god ytringskultur internt i organisasjonen, slik at kritikkverdige forhold avdekkes og følges opp. Ansatte har rett og plikt til å si fra om det oppdages kritikkverdige, uetiske eller ulovlige forhold på arbeidsplassen. Samtidig har

ansatte som varsler om kritikkverdige forhold vern mot gjengjeldelse i iht arbeidsmiljølovens bestemmelser. De ansatte skal føle en trygghet i sitt ansettelsesforhold og oppleve å bli tatt på alvor ved varsling av kritikkverdige forhold. Med kritikkverdige forhold menes bl.a. lovbrudd, brudd på bedriftens etiske retningslinjer/interne regler/instrukser eller brudd på allment aksepterte etiske normer. Ovennevnte forhold kan bl.a. være forhold som utgjør fare for liv og helse, korrupsjon, maktmisbruk, tyveri, underslag og økonomisk utroskap og mobbing/trakassering, brudd på taushetsplikt og diskriminering. Det henvises til arbeidsmiljøloven for fremgangsmåte for varsling.

Ansatte i RIR IKS kan varsle i kvalitetssystemet eller henvende seg til arbeidsmiljøutvalget. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i RIR IKS har også postkasse hvor ansatte kan varsle anonymt.

Tillitsvalgte og hovedverneombud kjenner ikke til at ledelsen i RIR IKS har informert ansatte om at de har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved arbeidsplassen. Heller ikke at ansatte er blitt oppfordret til det.

ETISKE RETNINGSLINJER

KS har utarbeidet rammeverk for etiske retningslinjer. KS omtaler etiske retningslinjer i sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll. I anbefaling 19 opplyses det at kommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Ifølge regjeringen.no kan høy etisk standard ikke vedtas i et kommunestyre. Etikk og etiske prinsipper bør drøftes jevnlig, og etableres som system og praksis i all virksomhet i kommunen. Arbeid med etikk hjelper oss til å gjenkjenne etiske problemstillinger, dermed mulighet til å foreta velbegrunnede beslutninger (regjeringen.no).

RIR IKS har utarbeidet etiske retningslinjer. De er sist oppdatert 9.10.2017. Det opplyses at det er et felles ledelsesansvar å følge opp disse. Retningslinjene er tilgjengelig på hjemmesiden til selskapet. Revisjonen har fått tilsendt retningslinjene.

De etiske retningslinjene gjelder for alle ansatte, innleide arbeidstakere og andre som utfører oppdrag på vegne av selskapet, herunder medlemmer i styrende organer i RIR IKS.

Formålet med dokumentet er beskrevet slik:

«Kommunalt eide selskaper, som RIR IKS, forvalter store verdier og utfører tjenester av stor betydning for innbyggerne. Det er derfor svært viktig å ha riktig fokus på etikk og samfunnsansvar, og å bevisstgjøre handlinger på alle nivåer i selskapet. RIR sine kjerneverdier er «åpen, profesjonell og miljøbevisst». Vi ønsker å være en åpen og ærlig organisasjon som i alt og ett gjør seg fortjent til tillit hos eiere, kunder og andre som kommer i kontakt med oss, og på den måten få et godt omdømme. Våre kunder skal bli møtt av serviceorienterte medarbeidere, og bli behandlet med høflighet og respekt. Vi er løsningsorienterte og lojale i utføringen av alle arbeidsoppgaver. Vi plikter å ta vare på selskapets ressurser på en mest mulig økonomisk og rasjonell måte, og skal ikke misbruke eller sløse med selskapets midler. Vi er bevisst på hvordan vi bruker samfunnets ressurser. Sortering og gjenvinning er viktige elementer i å ivareta ressursene på en miljømessig forsvarlig måte.»

De etiske retningslinjene er også utarbeidet på engelsk og er tilgjengelig i selskapets kvalitetssystem. Det opplyses at ikke alle ansatte forstår engelsk eller norsk.

RIR Næring AS bruker de samme etiske retningslinjer som morselskapet. Selskapet kjøper administrative tjenester fra morselskapet jf. avtale mellom RIR IKS og RIR Næring AS.

Tillitsvalgt opplyste om at ulike deler av innholdet i de etiske retningslinjene, blir trukket frem og omtalt på personalmøter.

OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Anskaffelsesregelverket har bestemmelser om at offentlige foretak skal følge bestemmelsene for offentlige anskaffelser. Ifølge anskaffelsesloven og anskaffelsesforskriften gjelder de for offentligrettslige organ og offentlige foretak, når oppdragsgivere inngår vare-, tjeneste- eller bygge- og anleggskontrakter, herunder konsesjonskontrakter, eller gjennomfører plan- og designkonkurranser, med en anslått verdi som er lik eller overstiger kr 100 000 ekskl. mva.

Formålet med anskaffelsesloven og anskaffelsesforskriften er å fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser. Den skal også bidra til at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.

Det vil si at offentlige eide selskap slik som RIR IKS skal følge lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) LOV-2016-06-17-73 og forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskrift) FOR-2016-08-12-974.

Innkjøp i RIR IKS

Anskaffelsesforskriften har krav til at oppdragsgiveren skal oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne viktige beslutninger i innkjøpsprosessen. For denne dokumentasjonen er det krav til at det skal føres anskaffelsesprotokoll. Anskaffelsesregelverket gjelder ved kjøp over kr 100 000.

Når RIR IKS gjør innkjøp over kr 100 000 har de rutine på å føre innkjøpsprosessen inn i protokoll. De har utarbeidet mal for anskaffelsesprotokoll som sist ble revidert i 2020. Revisjonen har fått tilsendt denne malen.

For anskaffelser over 1,3 millioner benytter de i hovedsak ekstern konsulent. Dette gjøres for å ivareta de formelle krav til dokumentasjon og utforming av anbudspapirer. Revisjonen har mottatt eksempel på dette (Anbud transport og behandling av matavfall i perioden februar 2022 til februar 2024).

RIR IKS er med i innkjøpssamarbeid. De deler innkjøpskompetanse med andre.

Rammeavtaler

Anskaffelsesregelverket omfatter rammeavtaler. Det å inngå rammeavtaler skal bidra til at det offentlige opptre med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.

Anskaffelsesforskriften sin definisjon av rammeavtale sier at det er en avtale som en eller flere oppdragsgivere inngår med en eller flere leverandører, og som har til formål å fastsette

kontraktsvilkårene for de kontrakter som oppdragsgiveren skal inngå i løpet av en bestemt periode, særlig om pris og mengde.

Selskapet kan inngå rammeavtale for både varer og tjenester. Typisk vil en inngå rammeavtale om en vare eller tjeneste en stadig har behov for. En rammeavtale kan gi fleksibilitet og administrative innsparinger for oppdragsgiver (anskaffelser.no).

Det opplyses at RIR IKS har få rammeavtaler. Noen rammeavtaler er inngått sammen med andre renovasjonsselskap i Midt-Norge. Dette gjelder kjøp av avfallsposer og avfallssekker.

De har ikke utarbeidet en samlet oversikt over rammeavtalene.

Daglig leder opplyser at RIR IKS har fokus på å bli enda bedre på offentlige anskaffelser og bedre på å vurdere når det skal inngås rammeavtale. I løpet av året kjøper de inn en mengde varer, som for eksempel arbeidsklær, arbeidshansker og liknende. De har i dag ikke rammeavtale på dette.

De vil vurdere å inngå rammeavtale på en rekke varer nå fremover. De ansatte en Controller høsten 2021 og de har planer om at denne skal jobbe med innkjøp. Det ble gjennomført et halvdagsseminar i november 2022 om offentlige anskaffelser.

RIR IKS har utarbeidet fullmaktsmatrise for selskapet. Denne er ment å være retningsgivende for innkjøp og anskaffelser. Når budsjettet er vedtatt så er det dette som styrer hvorvidt det er rom for å gjøre anskaffelser innenfor et år. Byggeprosjekter styres etter egne prosjektbudsjett.

Tabellen under viser utklipp av matrisen, som angir hvilke myndigheter de ulike ledernivåene har til å vedta budsjett, vedta kjøp, fullmakt til å beslutte investeringer, signere utgifter eller foreta innkjøp:

Nivå 0	Representantskap	Vedtar budsjett. Alle utgifter/investeringer som godkjennes på nivåer under skal være i henhold til dette. Enkeltinvesteringer som overstiger 5 millioner og som lånefinansieres skal godkjennes av Representantskapet. Dette er i henhold til selskapsavtalen.
Nivå 1	Styret	Har myndighet til å vedta innkjøp og investeringer med ubegrenset beløpsgrense. Men bør i all hovedsak overholde budsjett som er vedtatt av Representantskapet.
Nivå 2	Daglig leder / Økonomisjef	Har fullmakt fra styret til å beslutte investeringer/signere utgifter samlet inntil kr 1.300.000,-. Dersom utgiften er gjentakende er fortsatt beløpsgrensen gjeldende. Ved innkjøp/investeringer som overstiger denne beløpsgrensen, så skal det gjennomføres anbudsprosess, etter først å ha blitt godkjent av styret.
Nivå 3	Mellomledere	Er delegert fullmakt fra daglig leder til å beslutte investeringer/ signere utgifter på samlet inntil kr 20.000,-. Dersom utgiften er gjentakende er fortsatt beløpsgrensen gjeldende. Dersom beløp overskrider grensen krever dette godkjenning fra daglig leder.
Nivå 3 (særskilt)	Driftssjef	Er delegert fullmakt fra daglig leder til å signere utgifter samlet inntil kr 100.000,-. Dersom utgiften er gjentakende er fortsatt beløpsgrensen gjeldende. Dersom beløp overskrider grensen krever dette godkjenning fra daglig leder.
Nivå 4	Formenn	Er delegert fullmakt fra daglig leder til å signere utgifter på samlet inntil kr 5.000,-. Dersom utgiften er gjentakende er fortsatt beløpsgrensen gjeldende. Dersom beløp overskrider grensen krever dette godkjenning fra respektive leder.
Nivå 5		Avklarer med nærmeste leder

RIR Næring AS bruker de samme retningslinjene som morselskapet.

ARBEIDSMILJØKRAV

Internkontrollforskriften gjelder for virksomhet som omfattes av forurensningsloven og arbeidsmiljøloven, slik som RIR IKS. Internkontrollforskriften § 5 sier at internkontroll innebærer at virksomheten skal:

1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene må dokumenteres skriftlig

7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

RIR IKS har opprettet arbeidsmiljøutvalg. Der er arbeidstakerne og arbeidsgiver representert og bedriftshelsetjeneste. De har minst fire møter i året og utarbeider årsrapport over de sakene de har jobbet med. I 2020 behandlet de 40 saker og i 2021 behandlet de 44 saker.

Bedriftshelsetjeneste

Mange av de punktene nevnt over fra internkontrollforskriften § 5, blir ivaretatt ved at RIR IKS kjøper tjenester fra bedriftshelsetjenesten Avonova. Representant fra Avonova deltar på Arbeidsmiljøutvalgsmøter i RIR IKS. Bedriftshelsetjenesten fremmer forslag om forebyggende tiltak og sammen med virksomheten arbeider med tiltak som reduserer risikoen for helseskade. De overvåker arbeidstakernes helse i forhold til arbeidssituasjonen, og foretar nødvendig oppfølging. De bistår også ved henvendelser fra ansatte, verneombud og arbeidsmiljøutvalg. Avonova utarbeider årsrapport for sitt arbeid i RIR IKS.

Årsrapport for 2021 beskriver arbeidet i 2021 og anbefalinger for 2022:

«I 2021 har det vært en hovedvekt på Avonova sin bistand innenfor fysisk, kjemisk og biologisk arbeidsmiljø, noe som henger sammen behovet for kontroll på eksponering for støy og biologisk helsefare. Helsekontroll for ansatte ble gjennomført i 2020 og flere oppfølgingstiltak utført i 2021 har vært målrettede ut ifra helsefunn og anbefalinger i rapporten. I 2022 anbefaler vi at dere retter et særlig fokus på opplæringstiltak etter kartlegginger på støy og biologisk eksponering.»

RIR IKS har to verneombud og et hovedverneombud, som jobber for ansatte både i RIR IKS og i datterselskapene. Disse går vernerunde en gang i året og tar ansvar for at det gjennomføres brannøvelser. Ansatte har ansvar for å evakuere kunder ved sorteringsanlegget, hvis det skulle oppstå brann.

HMS – verneombud – tillitsvalgt

Ifølge internkontrollforskriften må virksomheten kartlegge og beskrive hvor det kan oppstå fare eller problemer for helse, miljøet og sikkerheten på arbeidsplassen. Dette gjelder både i forhold til det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet.

Innenfor HMS-området har RIR IKS hatt hjelp til støymåling gjennom bedriftshelsetjenesten Avonova.

Tillitsvalgt opplyste at det er ønskelig fra ansatte at det skal gjennomføres undersøkelse om helse, miljø og sikkerhet, oftere enn i dag. I hvert fall annethvert år.

RIR IKS har blant annet laget prosedyre for håndtering av asbest.

Det opplyses at det er et godt samarbeid med tillitsvalgte og verneombud på dette området. Daglig leder i RIR IKS samarbeider godt med tillitsvalgte og verneombud for alle tre selskapene. Dette henger sammen med verdiene i selskapet som skal sikre demokratiske prosesser og involvering av ansatte før avgjørelser blir tatt.

Det er fast innslag om HMS på styremøter i RIR IKS.

Psykososialt arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøloven § 4-3 omfatter følgende krav til det psykososiale arbeidsmiljøet:

- (1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.
- (2) Arbeidet skal søkes utformet slik at det gir mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten.
- (3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering eller annen utilbørlig opptreden.
- (4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

Personalavdeling tar seg av det psykososiale arbeidsmiljøet.

RIR IKS har innarbeidet bestemmelser på dette området i sine etiske retningslinjer.

Daglig leder opplyser at de har hatt noen utfordringer knyttet til det psykososiale arbeidsmiljøet. De er oppmerksomme på det og har tatt grep for å løse situasjonen ved å gjennomføre samtaler med ansatte.

RIR Transport AS har noen sjåførere og renovatører som ikke kan norsk. RIR Transport AS har bidratt med å tilby norskundervisning til de ansatte som ikke behersker norsk. Noen begynner å bli flinke i norsk, men ikke alle har fulgt undervisningen. Det er fortsatt en del ansatte som ikke behersker det norske språket. Det er også lettere å kommunisere hvis de kan engelsk, men ikke alle kan engelsk. De sist ansatte er yngre og kan engelsk. Selskapet ønsker i utgangspunktet at nyansatte behersker et skandinavisk språk.

Ansatt på kundesenteret opplyste at de får inn flere klager fra kunder på at renovatører og sjåførere som er ute og samler inn husholdningsavfall, på at de ikke kan svare på henvendelser. De kan ikke norsk eller engelsk. For å skjerme disse ansatte oppfordrer RIR IKS kundene om å ta kontakt med kundesenteret til RIR IKS, ved spørsmål angående renovasjon.

Medarbeidersamtaler

Internkontrollforskriften omfatter også viktigheten av å gjennomføre og skriftliggjøre medarbeidersamtaler. Medarbeidersamtale er en form for kartlegging for å fremskaffe informasjon om forholdene på arbeidsplassen. Det er krav til dokumentasjon av hvordan virksomheten kartlegger risikoforholdene. Det vil si at informasjon fra medarbeidersamtalene skal dokumenteres, og er viktig for å oppfylle kravene i internkontrollforskriften.

Daglig leder har gjennomført medarbeidersamtaler med lederne i utvidet ledergruppe. Avdelingsleder har medarbeidersamtale med de som denne har arbeidsgiveransvar for.

Det opplyses at medarbeidersamtaler normalt gjennomføres i begynnelsen av året. Dette er planlagt i januar 2023. Arbeidsmiljø er alltid et tema i disse samtaler. Daglig leder har dialog med AMU om dette.

Det er utarbeidet en veileder og et medarbeidersamtalskjema til bruk i disse samtaler. Lederne har også samarbeid med Avonova om hva slike samtaler skal omhandle.

RIR IKS gjennomførte i 2022 en arbeiderkartlegging i samarbeid med bedriftshelsetjenesten (Avonova). Dette var en oppfølging av en undersøkelse som ble gjennomført i 2020.

2.3. VURDERING

Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?

Vår vurdering er at RIR IKS og datterselskapene har formålstjenlige internkontrollsystem som er systematisk, tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Våre undersøkelser viser at noen ansatte ikke har tilgang til kvalitetssystemet, avvikssystemet og varslingsystemet. Dette er ansatte som ikke bruker PC, smarttelefon og/ eller har manglende norsk kunnskaper.

Vår vurdering er at det er avgjørende at alle ansatte får den informasjonen de har behov for. Dette for å kunne utføre arbeidet riktig og for å utøve arbeidet på en forsvarlig måte for å verne om egen og andres helse. RIR IKS bør sikre at alle ansatte, får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.

Sikrer RIR IKS at ansatte blir involvert i utarbeidelse av internkontrollen?

Tillitsvalgt blir ofte involvert i prosesser som gjelder ansatte. Vår vurdering er at dette kriteriet er oppfylt.

Har RIR IKS et system for innmelding av avvik og hvordan avvikene skal håndteres?

Vår vurdering er at RIR IKS har et system for innmelding av avvik og hvordan avvikene skal håndteres. Selskapet har et forbedringspotensial når det gjelder å legge til rette for at alle ansatte skal kunne ha mulighet til å melde avvik. Vi har gitt vår anbefaling til dette under internkontroll.

Har RIR IKS KS utarbeidet etiske retningslinjer, og følges de opp i daglig ledelse og drift?

RIR IKS har utarbeidet etiske retningslinjer. Vår undersøkelse viser at disse i liten grad blir trukket frem og drøftet i personalmøter.

Følger RIR IKS bestemmelsene for offentlige anskaffelser?

Vår undersøkelse viser er at selskapet har en strategi om at de skal følge lovverket om offentlige anskaffelser. Det gjøres noe innkjøp uten å innhente tilbud fra flere. Selskapet har få rammeavtaler. Det er ikke en samlet oversikt over rammeavtalene.

Er RIR IKS helse-, miljø- og sikkerhetslovgivning tilgjengelig for de ansatte?

RIR IKS har utarbeidet retningslinjer innen helse-, miljø- og sikkerhet, som er tilgjengelig for de fleste ansatte i kvalitetssystemet. Etter vår vurdering er det viktig at alle ansatte får tilgang på slik informasjon. Vi har gitt anbefaling på dette området under internkontroll.

Har RIR IKS rutiner for å avdekke overtredelser av krav i helse, miljø og sikkerhetslovgivningen?

Dette blir ivaretatt av bedriftshelsetjenesten Avonova og vernetjenesten i RIR IKS. Vår vurdering er at dette kriteriet er oppfylt.

Gjennomfører RIR IKS medarbeidersamtaler for å skaffe informasjon om forholdene på arbeidsplassen?

RIR IKS gjennomfører jevnlig medarbeidersamtaler. Daglig leder med mellomlederne og mellomlederne med de ansatte. Vår vurdering er at dette kriteriet er oppfylt.

ANBEFALING

RIR IKS bør sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.

RIR IKS bør sikre at alle ansatte gjøres kjent med og etterlever de etiske retningslinjene.

RIR IKS bør sikre at ansatte følger anskaffelsesregelverket ved innkjøp. Videre bør selskapet vurdere om det skal inngås rammeavtaler på områder der det foretas hyppige innkjøp.

3. PROBLEMSTILLING 2 – BEREGNING AV RENOVASJONGEBYRET

- Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?

Vi skal undersøke om selvkostberegningene i RIR IKS er i henhold til prinsippene for selvkost. I eierkommunene er renovasjonsgebyret beregnet på grunnlag av både RIR IKS sine kostnader med tjenesten, og kommunenes egne kostnader. Fokuset i prosjektet er beregningen av renovasjonsgebyret i RIR IKS. Vi vil i tillegg kort informere om kommunenes egne kostnader og de selvkostberegninger som kommunene selv utfører.

Problemstillingen må sees sammen med problemstilling 4 om å hindre krysssubsidiering.

3.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sin håndtering av **husholdningsavfall** finansieres gjennom avfallsgebyr, basert på selvkostprinsippet
- RIR IKS sin håndtering av **slam** finansieres gjennom eget gebyr, basert på selvkostprinsippet

Herunder har vi vurdert om:

- RIR IKS bør utarbeide forkalkyler for selvkost på husholdningsrenovasjon og slambehandling og framlegge kalkylene for eierkommunene. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.
- Etter regnskapsåret bør RIR IKS sette opp etterkalkyler for selvfinansierte tjenester. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor eierkommunene.
- Etterkalkyler/ selvkostregnskap bør settes opp separat for husholdningsrenovasjon og for slambehandling.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 15-1
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, §§ 34 og 27
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930 § 15-4

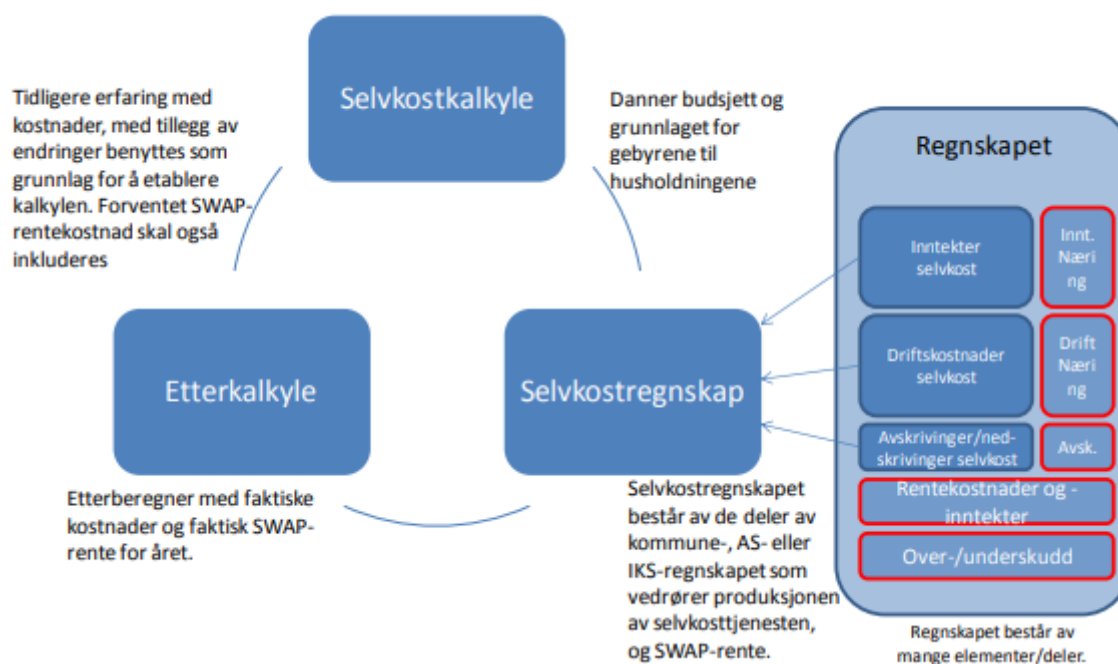
- Miljødirektoratet, veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

Kommuneloven § 15-1 inneholder enkelte grunnleggende bestemmelser om beregning av selvkost.

Avfallsgebyr skal fastsettes på grunnlag av selvkostprinsippet, slik at alle kostnader forbundet med avfallshåndteringen dekkes gjennom dette, jf. avfallsforskriften § 15-4. Kommunen kan ikke kreve inn mer fra husholdningene enn deres samlede kostnader forbundet med innsamling og behandling av avfallet. Dette gjelder uavhengig av om kommunen kjøper avfallstjenesten eller utøver den selv. Håndtering av husholdningsavfall skal finansieres gjennom avfallsgebyr.

Den enkelte kommune skal i henhold til forurensningsloven § 34 fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren, herunder innsamling, transport, mottak, oppbevaring, behandling, etterkontroll m.v. Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene. Med kostnader menes både kapitalkostnader og driftskostnader. For avfall som kommunen har plikt til å samle inn, motta og/eller behandle må gebyret ikke overstige kommunens kostnader.

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

Figur: Sammenhengen mellom selvkostkalkyle, selvkostregnskap og etterkalkyle

Kilde: Veileder beregning av kommunale avfallsgebyr, utdyping av avfallsforskriften kapittel 15, (M-258/2014), Miljødirektoratet

3.2. FAKTAGRUNNLAG

RIR IKS driver aktivitet innenfor selvkostområder for husholdningsavfall og slam. I tillegg tar de imot næringsavfall som er skattepliktig aktivitet.

Det utarbeides selvkostkalkyler som skiller disse områdene både budsjett- og regnskapsmessig. De benevnes videre som henholdsvis for- og etterkalkyle. Kalkylene utarbeides på tre følgende funksjoner:

- 355 Husholdning
- 354 Slam
- 320 Næring

Alle inntekter og kostnader i kontoplanen blir fordelt på disse tre selvkostområdene etter fordelingsnøkler. Alt avfall som kommer inn på anlegget i Årødalen blir veid. Dette gir god statistikk over mengde husholdningsavfall og næringsavfall.

Andre fordelingsnøkler som brukes for å fordele kostnader er blant annet antall ansatte og omsetning. Statistikk fra forrige regnskapsår brukes ofte i forbindelse med utarbeidelse av budsjett for nytt år. Når alle inntekter og kostnader er fordelt på selvkostområdene beregnes til slutt hvor mye som må tas inn via renovasjonsgebyret fra husholdningsabonnentene for å få budsjettet til å gå i balanse.

Forkalkyle utarbeides som budsjett og er grunnlag for fastsettelse av gebyrer kommende år. Etterkalkyle utarbeides pr årsskifte og er en del av årsregnskapet.

Husholdningsavfall består av avfall fra alle typer boliger med privat husholdning, herunder hytter og fritidseiendommer. Husholdningsavfall samles inn av RIR Transport AS sine biler og leveres til RIR IKS sitt avfallsanlegg i Årødalen.

Slam består av slamtømming i RIR-kommunene. RIR IKS har siden 2016 hatt kontrakt med Norva24 for slamtømming. Dette er en 6-årskontrakt som løper ut i 2022, med mulighet for opsjon 1 + 1 år. Det opplyses at kontrakten med Norva24 har fungert godt, og RIR IKS har derfor utløst det ene opsjonsåret i kontrakten. Septiktanker tilknyttet helårsboliger tømmes normalt hvert 2. år. For septiktanker tilknyttet fritidsboliger er normal tømmehyppighet hvert 4. år. Det kan avtales hyppigere tømmefrekvens dersom det er behov for dette.

RIR IKS tar imot næringsavfall fra både RIR Næring AS og andre tilsvarende selskaper. Dette er skattepliktig aktivitet. I intervju går det fram at ledelsen i RIR IKS og RIR Næring AS arbeider løpende for klare skille mellom aktiviteten på næringsavfall og husholdningsavfall. Det aller meste av næringsavfallet som hentes av RIR Næring AS sine biler, leveres til RIR IKS sitt avfallsanlegg i Årødalen. Avfallet veies der ved ankomst. Næringsavfallet faktureres etter avtalte priser og i selvkostregnskapet inngår dette i funksjonen 320-næring. RIR Næring AS sine konkurrenter behandles på samme måte hos RIR IKS.

RIR IKS har utarbeidet egen modell som benytte til utarbeidelse av for- og etterkalkyle. Kalkylene dekker behovet for selvkostberegning samt å få skilt ut andel som utgjør skattepliktig aktivitet.

Regnskapet til RIR IKS er en samlet beregning for alle RIR-kommunene, det vil si at det rapporteres ikke regnskapstall for hver enkelt kommune. RIR IKS utarbeider årlig forkalkyle som grunnlag for

budsjett kommende år og en etterkalkyle i forbindelse med årsavslutning. RIR IKS fakturerer kommunene ut fra antall abonnenter på bolig og hytte- og fritidsrenovasjon.

RIR IKS mottar oversikter fra kommunene over hvilke abonnement abonnentene i kommunen har. Hver kommune utarbeider selvkostkalkyle som inneholder fakturert kostnad fra RIR IKS samt kommunenes egne kostnader vedrørende levering av tjenesten. Dette gir grunnlag for beregning av renovasjon- og slamgebyr i den enkelte kommune. Gebyret vedtas i kommunestyret og faktureres av den enkelte kommune.

Hovedregelen er at kommunene sender ut faktura fire ganger per år samlet for kommunale avgifter. Abonnenter kan søke om annen hyppighet på fakturering, for eksempel månedlig faktura.

I intervju framkommer at RIR IKS kan løse flere oppgaver knyttet til renovasjon for kommunene. Saksbehandling av søknader knyttet til renovasjon er fra 2020 delegert til RIR IKS, jf. forskrift om renovasjon i RIR-kommunen § 5-1. Det er ikke alle kommunene som benytter seg av dette. RIR IKS har også en klagenemnd som behandler klager på de nevnte vedtakene. Det opplyses at RIR IKS kan håndtere faktureringen, men at kommunene ønsker å samle alle kommunale avgifter i en faktura til innbyggerne.

SELVKOST – FORKALKYLE OG ETTERKALKYLE

RIR IKS utarbeider forkalkyle som grunnlag for fastsettelse av gebyr for det kommende året.

Forkalkylen er et budsjett over forventede inntekter og kostnader fordelt på husholdningsrenovasjon, slam og næringsavfall.

Etterkalkyle lages ved utarbeidelse av årsregnskapet og er grunnlag for beregning av selvkostfond for husholdningsavfall og slam pr 31.12. samt skattemelding for næringsavfall. Kalkylen består av direkte henførbare inntekter og kostnader. Kostnader som ikke er direkte henførbare fordeles etter fordelingsnøkler, for eksempel omsetning, antall tonn avfall, antall ansatte.

Det benyttes samme fordelingsnøkler i begge kalkylene og bruken av for- og etterkalkyle bidrar til å sikre at renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet.

Representantskapet i RIR IKS vedtar budsjett for kommende år i møter som normalt avholdes i oktober. Vedtaket er basert på saksutredning og innstilling fra styret. Økonomisjef er med i alle styremøter og representantskapsmøter og legger frem budsjett, regnskap og andre oversikter.

Budsjettet har bestemmelser om renovasjonsavgiften for husholdningsavfall og slam. Gebyret pr abonnement som vedtas av representantskapet er det samme for alle eierkommunene.

Budsjettet herunder vedtatt gebyr sendes til eierkommunene. Kommunen kan legge til kostnader kommunen har på området. Forhold knyttet til den enkelte kommunes selvkostregnskap på området vil også ha innvirkning på nivået på gebyret. Kommunestyrene i den enkelte eierkommune fatter vedtak om gebyr.

Forkalkyle - Budsjettprosess

Revisjonen har fått tilsendt budsjett for 2021 og 2022 (excel-ark med detaljer), og excel-ark med fordelingsnøkler og avskrivninger. Vi har også mottatt tilsvarende dokumenter for 2023.

Det opplyses at arbeidet med budsjettet resulterer i prislister for husholdningsrenovasjon og slam som gir tilstrekkelig inntekter i budsjettåret til å dekke budsjetterte kostnader. Revisjonen har mottatt prislister på tjenestene. Prislister for husholdningsrenovasjon gir muligheter for differensiering av gebyr på tvers av ulike boligformer og personlige behov. For eksempel at naboer deler et standardabonnement.

Det opplyses at kostnadene til RIR blir påvirket av mange ulike faktorer, ikke bare konsumprisindeksen (KPI). Blant annet markedsmessige forhold rundt avsetning av plussfraksjoner, valutakurs utvikling, og ikke minst transportindeks. Utover dette kommer også investeringer. De to siste årene har renovasjonsutgiften vært høyere enn KPI. Dette fordi RIR IKS har også tatt store investeringer i bygg og utstyr, for å kunne drifte i henhold til regelverket og pålegg fra statsforvalter.

Det opplyses at i noen grad har økningen i renovasjonsgebyr ut over konsumprisindeks, ført til manglende forståelse fra eierkommunene. I 2022 har det blitt avholdt eiermøter der ledelsen i selskapet har uformelle samtaler med eierrepresentanter. Det opplyses at dette har gitt en bedre dialog enn når det kun avholdes møter i representantskapet. For 10 år siden var det 16 ansatte i selskapet. I dag er det 60 ansatte i konsernet (RIR IKS og datterselskapene RIR Næring AS og RIR Transport AS). Veksten i selskapet, offentlige krav og forventninger, størrelse i omsetning fordrer en mer aktiv eierdialog nå enn tidligere.

I 2022 er det avholdt to eiermøter. Dette er uformelle møter der styret og daglig ledelse gir informasjon og drøfter ulike tema med eierne. Medlemmene i styret, representantskapet, ordførere og kommunedirektører inviteres til disse møtene. I sist eiermøte, som ble arrangert i forkant av møte i representantskapet der budsjett for 2023 skulle vedtas, ble det informert om investeringer og økte utgifter.

Tidligere har RIR IKS hatt årlige møter med kommunedirektørene før representantskapsmøtene der budsjett skulle vedtas.

Etterkalkyle – Selvkostfond i årsregnskap

Etterkalkyle utarbeides som en del av årsregnskapet etter samme prinsipp og med samme inndeling som selvkostkalkylen. Den benevnes i årsregnskapet som selvkostberegning. Denne viser resultat for husholdningsrenovasjon, slam og næringsavfall. Benyttede fordelingsnøkler framgår av mottatte dokumenter. Disse er ytterligere forklart i et eget dokument. Fordelingsnøklerne baseres på faktiske/realiserte tall fra regnskapsåret.

Eksterne firma tilbyr verktøyet for utarbeidelse av Selvkostkalkyler. RIR IKS har vurdert dette, men har valgt å bruke eget system som gir den oversikten selskapet trenger.

RIR IKS utarbeider etterkalkyle i forbindelse med utarbeidelse av årsregnskapet hvert år. Denne kontrolleres som en del av årsoppgjørrevisjonen.

Utarbeidelse av for- og etterkalkyler er dokumenter som er utarbeidet av RIR IKS over tid og er gjennom dette tilpasset selskapets behov. Excel-arkene vedlikeholdes hvert år. Økonomisjef er sentral i dette arbeidet. Oversiktene er tilgjengelige for de med oppgaver på området.

Gjennomgang av relevante oversikter for beregning av renovasjonsgebyr

Revisjonen hadde et møte med økonomisjef 27. oktober 2022. Økonomisjef er siviløkonom og har lang arbeidserfaring i RIR IKS. Revisor hadde i forkant av møte fått tilsendt dokumenter som er styrende for beregning av renovasjonsgebyr. I møte gikk økonomisjef gjennom relevante oversikter i excel og svarte på spørsmål fra revisjonen.

Sårbarhet

RIR IKS har en liten administrasjon med få ansatte som kan ivareta sentrale funksjoner. Dette utgjør en sårbarhet også på økonomiområdet der økonomisjef er sentral. Det gjøres et arbeid for å dele denne kunnskapen på flere, og gjennom dette redusere risiko hvis nøkkelansatte faller bort. For blant annet å redusere sårbarheten ble det i 2021 opprettet en ny stilling som Controller, med oppstart 1. oktober 2021. Det første året er brukt på opplæring og å gjøre seg kjent med konsernet. Controller har hittil arbeidet mest med arbeidsoppgaver knyttet til datterselskapene RIR Næring AS og RIR Transport AS.

Økonomiplan 2022-2027

I økonomiplan 2022-2027 gis det en oversikt over avsetninger til selvkostfond for årene 2023 til og med 2027. Det gis også oversikt over akkumulert selvkostfond for renovasjon og slam. Det opplyses at 1.1.2022 var selvkostfond for husholdningsrenovasjon og slam på henholdsvis kr 3 910 476 og kr 818 411. Videre gis det informasjon om at begge fondene vil brukes for å dekke inn forventede underskudd de kommende årene.

Årsregnskap 2021

Representantskapet godkjenner årsregnskapet for 2021 i møte 29.4.2022. Resultat etter skatt for 2021 ender med et samlet overskudd på kr 7 938 279. Av dette utgjør overskudd for husholdningsrenovasjon kr 6 280 119, mens overskudd for slam utgjør kr 26 794.

Selvkostregnskap 2021

Kontonr	Tekst	Sum regnskap 2021	355 - Husholdning	354 - Slam	320 - Næring	Annet
	Gebyrinntekter	93 988 361	84 056 035	9 932 326	-	
	Øvrige salgsinntekter	38 489 727	9 553 116		28 936 611	
	Sum driftsinntekter	132 478 088	93 609 151	9 932 326	28 936 611	-
	Lønn og sosiale kostnader	26 143 375	19 501 105	445 500	8 101 177	-
	Administrasjon og info	7 952 796	6 082 746	167 643	1 702 407	-
	Drift og vedlikehold	12 333 857	8 411 480	46 966	3 875 411	-
	Innsamling og behandling	63 797 993	43 219 669	9 198 180	11 380 144	-
	Sluttbehandlingsavgift	2 356	1 744	-	612	-
	Avskrivninger	11 978 170	8 726 092	44 076	3 208 001	-
	Tap på fordring	7 896	-	-	7 896	-
	Sum driftsutgifter	122 216 444	85 942 837	9 902 365	26 371 242	-
	Sum driftsresultat	10 261 644	7 666 314	29 961	2 565 369	-
	Sum finansinntekter/-utgifter	-1 892 113	-1 386 196	-3 167	-738 426	235 675
	Periodens resultat	8 369 532	6 280 119	26 794	1 826 943	235 675
	Sum skattekostnad	-431 253	-	-	-431 253	
	Periodens resultat etter skatt	7 938 279	6 280 119	26 794	1 395 690	235 675

Budsjett 2021	2 120 172	1 644 634	-165 362	420 900	220 000
----------------------	------------------	------------------	-----------------	----------------	----------------

Selvkostfond 01.01.2021	-2 369 643	791 617
Selvkostfond 31.12.2021	3 910 476	818 411

Utvikling selvkostfond

Selvkostfond 31.12.2021	3 910 476	818 411
Selvkostfond 31.12.2020	-2 369 643	791 617
Selvkostfond 31.12.2019	-2 842 846	922 951
Selvkostfond 31.12.2018	-766 278	890 449
Selvkostfond 31.12.2017	1 699 592	833 544
Selvkostfond 31.12.2016	4 667 537	678 042
Selvkostfond 31.12.2015	4 920 604	941 856
Selvkostfond 31.12.2014	2 697 376	896 004
Selvkostfond 31.12.2013	749 800	561 586

Selvkostfond for husholdningsavfall – RIR IKS

Selvkostfond for husholdning var 31.12.2021 på i underkant av 4 mill kr. Selvkostfondet forvaltes i henhold til krav om at overskudd/ underskudd skal brukes/ tas inn i løpet av fem år. I budsjettet for 2023 legges det opp til bruk av selvkostfondet.

Selvkostfond for slam – RIR IKS

Selvkostfondet for slam har vært positivt i en lang periode. 31.12.2021 var selvkostfondet på i overkant av 800 000 kr. I budsjettet for 2023 legges det opp til bruk av selvkostfondet med 200 000 kr. Det opplyses at det i tidligere budsjett har vært budsjettert med bruk av selvkostfondet for slam men at dette ikke har slått til. Dette har ført til at overskudd ikke er blitt brukt i løpet av fem år.

GEBYR FOR HUSHOLDNINGSAV FALL OG SLAM I RIR-KOMMUNENE

Gebyrsatsene for husholdningsavfall og slam utarbeides av RIR IKS og vedtas av representantskapet. Gebyrsatsene sendes til RIR-kommunene som utarbeider sak som vedtas av kommunestyrene.

Hvis den enkelte kommune har egne utgifter i tilknytning til renovasjon eller slam kan dette tas med som påslag på gebyret. Kommunens påslag legges på fakturaen som sendes til innbyggerne. Kommunen skal beregne gebyret i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Dette gjøres normalt i felles sak om gebyrnivå på alle selvkostområdene.

Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2016 i sin helhet være disponert innen 2021.

Dette kan føre til at gebyret blir noe ulikt for abonnentene i de fem kommunene. I tabellen under har vi lagt inn renovasjonsgebyret som RIR-kommunene vedtok for 2022. Tabellen gir også oversikt over påslag foretatt av kommunene på gebyrnivået som RIR IKS vedtok. Påslagene varierer fra 53 kr til 836 kr for husholdningsavfall.

Husholdningsavfall – gebyr 2022				
Kommune	Sak i kommune- styret gebyr 2022	Renovasjonsgebyr fastsatt av RIR IKS	Påslag foretatt av kommunen *	Gebyr 2022 for abonentene
Aukra	18.11.21 sak 68/21	4 203	500	4 703
Gjemnes	14.12.21 sak 50/21	4 203	98	4 301
Hustadvika	16.12.21 sak 95/21	4 203	487	4 690
Molde	16.12.21 sak 104/21	4 203	53	4 256
Rauma	09.12.21 sak 97/21	4 203	836	5 039

* Henførbare utgifter og justering for å oppfylle krav til at overskudd på selvkostfond skal tilbakeføres abonnenten innen fem år.

Slam – gebyr 2022				
Kommune	Sak i kommune- styret gebyr 2022	Gebyr slam fastsatt av RIR IKS	Påslag foretatt av kommunen **	Gebyr 2022 for abonentene*
Aukra	18.11.21 sak 68/21	2 054* = 1 027	133	1 160
Gjemnes	14.12.21 sak 51/21	2 054* = 1 027	496	1 523
Hustadvika	16.12.21 sak 95/21	2 054* = 1 027	619	1 646
Molde	16.11.21 sak 103/21	2 054* = 1 027	842	1 869
Rauma	09.12.21 sak 97/21	2 054* = 1 027	434	1 461

* Slamtømming annethvert år inntil 4,5 m³. Abonnentene betaler gebyr til kommunen hvert år.

Kommunene får faktura fra RIR IKS det året tjenesten utføres, som hovedregel er dette annethvert år for den enkelte kunde.

** Henførbare utgifter som kommunen selv + justering for å oppfylle krav til at overskudd/ underskudd på selvkostfond skal tilbakeføres/ kreves inn fra abonnenten innen fem år.

I vedlegg 6 vises oversikt over gebyrnivået for husholdningsavfall i den enkelte RIR-kommune i 2022, og relevant informasjon fra vedtak truffet av kommunestyrene i sak om gebyr for 2022 for husholdningsavfall og slam.

3.3. VURDERING

Selvkost

Renovasjonsgebyret og gebyr for slamtømming i RIR-kommunene skal være basert på selvkost. RIR IKS eller RIR-kommunene kan ikke subsidiere eller tjene på gebyrene. Gebyrene er basert på beregninger i RIR IKS og den enkelte kommunen sitt gebyrpåslag.

Forkalkyle

RIR IKS utarbeider selvkostkalkyle for husholdningsavfall og slam.

Forkalkylene framlegges for eierkommunene. Forkalkylene dekker de nærmeste fem årene. RIR IKS har selvkostoversikter (excel) som skal sikre at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet. Gjennom dette gis det oversikter som skal hindrer krysssubsidiering. Våre undersøkelser viser at RIR IKS har systemer for å skille kostnadene mellom husholdning, slamtømming og næring. RIR IKS bruker fordelingsnøkler basert på vekt, volum og tidsbruk.

Våre undersøkelser viser at RIR IKS følger selvkostprinsippet, og at selvkost er grunnlaget for gebyr som representantskapet vedtar.

Etterkalkyle

Vår gjennomgang viser at RIR IKS utarbeider selvkostregnskap i form av en etterkalkyle for husholdningsavfall og slam. Selskapet har rutiner for dette.

RIR IKS har selvkostregnskap på husholdningsrenovasjon inkludert hytterrenovasjon. RIR IKS håndterer også næringsavfall. Våre undersøkelser viser at RIR IKS har systemer for å skille kostnader med håndtering av næringsavfall fra kostnader som hører til selvkost for husholdningsavfall. Husholdnings- og næringsavfall veies ved ankomst avfallsanlegget og brukes som grunnlag for kostnadsfordeling.

Ansatte som arbeider med driftsoppgaver, fører timer i henhold til faktisk bruk på ulike områder. Ansatte i administrasjonen har oppgaver knyttet til husholdningsavfall, slam og næring. Fordeling av arbeidstid beregnes som prosentdel av stillingen. Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Det kan skje i form av timeregistrering for de aktuelle ansatte i en periode eller permanent. Dersom det utføres for en periode, kan data for registreringsperioden benyttes for det aktuelle året. Ny periode med registrering må da gjentas hvert år.

RIR IKS bruker modeller til beregning av selvkost. Modellene er utviklet av selskapet og ivaretar etter vår vurdering krav på selvkostområdet. Vår vurdering er at for- og etterkalkylen er utarbeidet med fordelingsnøkler som virker logiske og gjennomarbeidet og at den bidrar til å hindre krysssubsidiering.

Selvkostfond RIR IKS

Selvkostoppstillingene for renovasjon viser at dette er i tråd med selvkostprinsippet om at overskudd oppstått ett år er tilbakeført kundene innen fem år og at underskudd ett år dekkes inn av kundene innen fem år.

For slam har fondet vært positivt i en periode på over fem år. Overskudd oppstått for fem år og lengre siden er ikke godskrevet kundene. Dette er et avvik fra prinsippene for selvkostfond.

Gebyr for husholdningsavfall og slam i RIR-kommunene

RIR-kommunen, med unntak av Molde kommune, bruker modellen Momentum Selvkost Kommune (Endvidan) som støtte for selvkostberegninger. Selvkostoppstillingene for renovasjon og slamtømming i disse kommunene viser at det planlegges med at overskudd oppstått ett år skal tilbakeføres kundene innen fem år, og at underskudd ett år skal dekkes inn av kundene innen fem år.

Alle RIR-kommunene har i 2022 et kommunalt gebyrpåslag på husholdningsavfall. Størrelse på påslagene varierende mellom kommunene. Vi har ikke innhentet og vurdert grunnlaget for påslagene i kommunene slik disse kommer fram i sak i kommunestyret der gebyret ble fastsatt for 2022.

Kommunene hensyntar sitt selvkostfond samt egne kostnader når de skal fastsette gebyret. Kostnadspåslagene i 2022 varierer fra 1,7 % til 10,7 %.

Kommunene fakturerer renovasjonsgebyret til abonnentene som hovedregel fire ganger i året. Kostnadene med fakturering er reelt og direkte knyttet til renovasjonsordningen. Våre undersøkelser viser at kommunene får spørsmål om faktura og håndterer dette overfor kundene. Dette er kostnader som er direkte knyttet til renovasjonsordningen. Spørsmål om renovasjon og slam skal som hovedregel håndteres av RIR IKS. Oversikten under viser påslagene i de enkelte kommunene. For ytterligere informasjon viser vi til sak høsten 2021 der gebyr for 2022 ble fastsatt av kommunestyrene.

Husholdningsavfall

Kommune	Gebyr RIR IKS 2022	Påslag kommunene 2022	Påslag %
Aukra	5 073 000	418 000	8,2 %
Gjemnes	4 399 000	191 000	4,3 %
Hustadvika	20 436 000	1 044 000	5,1 %
Molde	47 129 000	817 000	1,7 %
Rauma	12 135 000	1 295 000	10,7 %

Påslag består av blant annet lønn, varer og tjenester, kalkulatoriske avskrivninger og -renter og indirekte kostnader.

Slamtømming

Gebyrsystemet til RIR-kommune er basert på at abonnenter betaler et årlig gebyr for tømming av slamavskillere, selv om disse oftest tømmes hvert andre år for boliger og hvert fjerde år for hytter. Påslag består av blant annet lønn, varer og tjenester, kalkulatoriske avskrivninger og -renter og indirekte kostnader. Tilsyn med slamskillere er lagt til kommunene.

ANBEFALING

RIR IKS bør sikre at administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale, og som der er fastsatt etter anslag, dokumenteres bedre.

RIR IKS bør sikre at selvkostfondet for slam oppfyller krav om at overskudd oppstått for fem år og lengre siden godskrives kundene.

4. PROBLEMSTILLING 3 – DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK

- Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?

4.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at søknader om for differensiering av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om reduksjon av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om fritak av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal, FOR-2019-12-19-2167
- Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

Forskrift om renovasjon i RIR-kommunene

Kommunestyrene i eierkommunene har vedtatt forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal (FOR-2019-12-19-2167). Forskriften har som formål å sikre at husholdningsavfallet kildesorteres og håndteres i henhold til avfallshierarkiets prioriteringer. Dette skal gjøres ved en miljø- og klimavennlig, helsemessig hygienisk, brannforebyggende oppbevaring og kostnadseffektiv innsamling og transport av husholdningsavfallet.

Forskriftens § 3-1, har bestemmelser om avfallsgebyret:

«Abonnenter som omfattes av bestemmelsene i denne forskriften skal betale avfallsgebyr til kommunen. Satsene fastsettes slik at de primært er ment å fremme avfallsreduksjon, ombruk og gjenvinning. Kommunestyret fastsetter årlig differensierte gebyrsatser».

Forskriftens § 3-3 har bestemmelser for differensierte avfallsgebyr for boligabonnenter som sier at gebyrdifferensieringen for boligabonnenter kan skje på grunnlag av:

- Avfallsmengder
- Hjemmekompostering
- Nabodeling av oppsamlingsenheter
- Forhold knyttet til hentested

Inntil kommunen eventuelt bestemmer at avfallsgebyret skal beregnes etter antall tømminger, skal gebyret differensieres etter: Størrelsen på restavfalls- og matavfallsbeholderen og hentefrekvens.

- Abonnenten velger fritt størrelsen på oppsamlingsenhetene for materialgjenvinning, uten at dette påvirker avfallsgebyret. Kommunen gir boligabonnentene valget mellom flere forskjellige størrelser på avfallsbeholderne, med tilhørende gebyrsatser.
- Boligabonnenter som deler oppsamlingsenheter med nabo(er) innvilges en reduksjon i avfallsgebyret.
- Boligabonnenter som har inngått kontrakt med kommunen om hjemmekompostering innvilges en reduksjon i avfallsgebyret.
- Boligabonnenter som har opprettet serviceavtale om utvidet henteavstand, betaler et hentetillegg som fastsettes i gebyrsatsene. Maksimal utvidet henteavstand settes til 50 meter fra kjøreruta til hentested.

Forskriftens § 3-4 har bestemmelser for fritidsabonnenter:

For fritidsabonnenter kan avfallsgebyret differensieres ut ifra den servicegrad kommunen tilbyr:

- Servicegrad 1: (campingvogn, driftsavtale med campingplassen), settes lik 50 %.
- Servicegrad 2: (ordinære hytter), settes lik 100 %.
- Servicegrad 3: (hytteområder med ekstra store kostnader til renovasjon) får et tillegg.
- Servicegrad 4: (fritidshus med egne beholdere), settes lik normalabonnementet.

Forskriftens § 5-1 har bestemmelser om delegering av myndighet til RIR IKS:

Kommunens myndighet etter denne forskrift delegeres til Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap IKS, med unntak av kommunestyrets myndighet etter § 3-1 om fastsetting av avfallsgebyr.

Forskriftens § 5-1 har bestemmelser om klage:

Enkeltvedtak som fattes i medhold av denne forskrift, kan påklages etter lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker.

Klagen rettes til Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap IKS sin klagenemnd.

Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

Gebyrmodellen i RIR IKS er for de fleste todelt, en fast og en variabel del. Den faste delen belastes per boenhet, og differensieres på type boenhet (f.eks. m. hybel). Beholderstørrelse, rabatt for egeninnsats, rabatt ved nabosamarbeid eller man kan bestille tilleggstjenester.

Abonnenter som har behov for det på grunn av helsemessige utfordringer kan etter søknad til RIR få innvilget ekstra henteavstand. Det innebærer at renovatøren henter dunken ved husveggen eller annen avtalt oppstillingsplass og setter den tilbake på samme sted etter tømming. Andre alternativer skal være utredet før søknad sendes inn. Det er ikke nødvendig med annen dokumentasjon enn egenerklæring om at man er ute av stand til å trille dunken. RIR IKS ønsker av personvern hensyn ikke å motta helseopplysninger. Abonnent som har fått ordningen innvilget plikter å gi beskjed til RIR IKS dersom det ikke lenger er behov for tjenesten.

Avfall som ikke får plass i beholderne, skal som hovedregel leveres til gjenvinningsstasjonen. For restavfall er det mulig å kjøpe ekstra merker av RIR IKS som festes på en sekk og settes frem til henting på tømmedag for restavfall. Sekken skal være gjennomiktig.

Samarbeid om oppsamlingsenheter vil i de fleste tilfeller føre til en reduksjon i gebyret. Hver boenhet vil fortsatt belastes med fastledd, men den variable delen av gebyret vil bli likt fordelt på deltakerne i samarbeidet.

For ytterligere informasjon viser vi til innledende tekst til underkapitlene i kapittel 4.2 og vedlegg 2.

4.2. FAKTAGRUNNLAG

BEHANDLING AV SØKNADER OM DIFFERENSIERING AV RENOVASJONGEBYR

- Sikrer RIR IKS at søknader om differensiering av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket?

Saksbehandling

RIR IKS har en saksbehandler som tar imot alle søknadene fra kunder. Søknadene går inn til fellespost i postliste, og arkiveres som innkomne søknader. Søknader samles opp og behandles når frist nærmer seg. Det er ikke rutine for å sende ut foreløpig brev med informasjon til kunden hvis saksbehandling skulle ta lengre tid enn vanlig. RIR IKS ansatte en saksbehandler med relevant bakgrunn og arbeidserfaring da ordningen ble innført i 2020. Denne utarbeidet maler. Hun samarbeidet med annen ansatt som overtok oppgaven da førstnevnte sluttet. Denne hadde ikke saksbehandlingserfaring fra før, men har gjennomført kurs i forvaltningsrett. Denne samarbeider også med saksbehandlere eller kontaktpersoner i eierkommunene, for å innhente mer informasjon i saker. Det gjelder geografiske forhold eller vinklinger i saksbehandlingen.

I 2020 kom det inn 50 søknader, i 2021 kom det inn 168 søknader og i 2022 har det per medio november kommet inn 100 søknader. Alle disse er blitt behandlet.

Tidligere saksbehandler har utarbeidet maler til hvordan vedtaksbrev skal skrives og hvilke lovverk som skal benyttes. Malene finnes i kvalitetssystemet. Det er per i dag, ikke gjort avklaringer om lovverket i malene er oppdatert eller hvem som har ansvar for å følge med om lovverket til enhver tid er gjeldende.

Saksbehandler er også ute på befaring for å utrede saker. Ofte sammen med sjåfør, spesielt i de tilfeller det gjelder vinterordning. Det er nyttig med befaring. Dette gir saksbehandler bedre beslutningsgrunnlag, og saksbehandler kan svare bedre og gi god begrunnelse på vedtak når kunder ringer og stiller spørsmål. Befaringen beskrives også i vedtaket, slik at kunden vet at saken er godt utredet. De kommer med forslag til hvor dunkene best kan plasseres om vinteren. For eksempel ved å benytte busslomme. Det hender at de også må kontakte Statens vegvesen og gjøre avtale med brøytebilsjåfør, for å kunne komme til en best mulig løsning for alle parter. RIR IKS har ikke tilgjengelig vikar for saksbehandler ved ferier eller eventuell sykdom.

Vi fikk tilsendt følgende maler:

1. Prosedyre for fritak for fastledd
2. MAL Forlenget henteavstand
3. Fritak for fastledd
4. MAL Fullstendig fritak for renovasjonsgebyr
5. MAL Servicegrad fritidsbolig
6. MAL Svar på klage
7. MAL Varsel om endret hentested
8. MAL Varsel om vinterordning
9. MAL Varsel om endret hentested
10. MAL Vedtak om redusert renovasjonsgebyr
11. MAL Vedtak om vinterordning

Under vises et utklipp av en del av kvalitetssystemet TQM med noen av prosedyrer for saksbehandling.

   	1642-1	Prosedyre for endring av hentested permanent eller vinterordning
   	1643-1	Prosedyre for endring av servicegrad på fritidsbolig
   	1644-1	Prosedyre for endring til fritidsrenovasjon
   	1645-1	Prosedyre for fritak for fastledd
   	1646-1	Prosedyre for klagesaksbehandling
   	1647-1	Prosedyre for søknad om fritak for renovasjonsgebyr
   	1771-1	Prosedyre gebyroverføring kommune

Klagenemd

Det ble opplyst i intervju at klager på avslag på søknad, rettes først til RIR IKS. Dersom klagen ikke tas til følge, blir den sendt videre til klagenemnda i RIR IKS. Klagenemnda ble opprettet i 2020 og består av tre personer med relevant kompetanse valg av og blant medlemmene i representantskapet. De vurderer klager fra kunder som har søkt om fritak av renovasjonsgebyr, differensiering av gebyret, hytterrenovasjon eller løsning av renovasjonsordning på vinterstid. For å få utredet sakene best mulig drar klagenemnda ofte på befaring.

Leder for kundesenteret opplyste at klagenemnda har avholdt fem møter i 2020, 2021 og 2022. De har i disse møtene behandlet til sammen 19 klager. Elleve av disse var knyttet til vedtak om permanent endret hentested eller vinterordning. De andre sakene har i hovedsak gått på avslag på søknad om fritak av hytterrenovasjon. Mange av de sistnevnte har kommet fra Rauma kommune som fikk hytterrenovasjon fra 1.1.2020. I fire av femten klagesaker, har kunde fått medhold. To av disse gjelder fritak for hytterrenovasjon og to av dem gjelder endret hentested.

Administrasjonen i RIR IKS opplever et godt samarbeid med klagenemnda. Det opplyses at de har sammen funnet frem til en god metode for arbeidet med behandling av klagesaker. Administrasjonen har i de fleste sakene vært på befaring før vedtak blir fattet. Klagenemnda har også vært på befaring på mange av stedene for å gjøre uavhengige vurderinger. I tillegg til saksbehandler og leder for kundesenteret, har transportleder og renovatør kommet med innspill i sakene.

Det opplyses at enkelte RIR-kommuner i perioder i 2020 selv behandlet klager fra kunder. Dette var ikke i tråd med bestemmelser i selskapsavtalen som trådte i kraft i 2020. RIR IKS ønsker at kunder henvender seg til dem generelt i spørsmål om renovasjon. Kommunene sin oppgave er å vedta renovasjonsgebyret i hver enkelt kommune. Ledelsen i RIR IKS jobber med mer likhet for alle kunder i landet og de innhenter erfaring fra andre renovasjonsselskap når de begynner med nye prosjekt.

Det er viktig i forhold til likhet for alle kundene til RIR IKS, at saksbehandlingen gjennomføres likt. Det kan bli ulik ved saksbehandling av ulike personer. RIR IKS mener det beste er at de tar seg av all saksbehandling. Dette også fordi at renovasjonsområdet er deres spesialfelt.

Kundetilfredsundersøkelse

Det ble i 2020 gjennomført en kundetilfredsundersøkelse til kunder av flere renovasjonsselskap, deriblant RIR IKS. Undersøkelsen ble gjennomført av Norfakta Markedsanalyse AS i Trondheim. 600 av kundene til RIR IKS svarte på undersøkelsen. RIR IKS oppnådde gode resultater på tilfredshet. Kundene var meget tilfredse med oppsamlingssystemet for daglig avfall. Kundene var minst fornøyde med kildesorteringen, som de mente er for komplisert og tidkrevende. Kundene var meget fornøyde med ordningen hvor de har mulighet til å levere inn større ting eller større mengder avfall til gjenvinningsstasjon. Samtidig var de mindre fornøyde med åpningstidene for dette. Halvparten av kundene visste ikke hvor mye de betaler i renovasjonsgebyr i året.

BEHANDLING AV SØKNADER OM REDUKSJON AV RENOVASJONGEBYR

➤ RIR IKS sikrer at søknader om reduksjon av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket

Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR gir veiledning i forhold til søknad om reduksjon av renovasjonsgebyret:

Avtale om hjemmekompostering kan inngås etter søknad. Det gis da en reduksjon i form av at gebyret for matavfallsdunken faller bort. Detaljert informasjon om krav og søknadsprosess finnes på RIR IKS sine nettsider.

Redusert gebyr gis normalt ikke med tilbakevirkende kraft. Bolig under oppussing gis ikke fritak. Dersom fritak innvilges, vil beholdere tilknyttet eiendommen bli hentet inn av RIR IKS. Abonnementen må selv bestille utsetting av beholdere fra RIR IKS når boligen tas i bruk.

Abonnenter som innvilges et redusert gebyr må minimum betale gebyr for fritidsrenovasjon, alternativt faller den variable delen av gebyret bort slik at abonnenten kun betaler fastleddet. Det gis ikke redusert gebyr ved eierskifte (kjøp/salg) av bolig. Ved eierskifte skal beholderne bli stående på eiendommen til neste eier overtar eiendommen.

Saksbehandling

RIR IKS har utarbeidet mal for vedtaksbrev ved søknad om redusert renovasjonsgebyr. Malen har felt for beskrivelse av vedtaket, bakgrunn for søknaden, vurdering og konklusjon og informasjon om at abonnenten kan klage på vedtaket innen tre uker fra mottatt brev om vedtak. Klagen rettes til RIR IKS. Dersom klagen ikke tas til følge, blir den sendt videre til klagenemnda i RIR IKS.

BEHANDLING AV SØKNADER OM FRITAK AV RENOVASJONGEBYR

- RIR IKS sikrer at søknader om fritak av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket

Kommunen kan, etter forurensningsloven § 30 og forskriften § 3-2, frita bestemte eiendommer fra den kommunale avfallsordningen. Det er objektive trekk ved eiendommen som kan danne grunnlag for fritak fra tvungen renovasjon. Det er ikke spesielle forhold ved den enkelte eier, som for eksempel at eieren har dårlig helse, som kan gi rett til fritak. Heller ikke bruken av eiendommen, som for eksempel at eiendommen bare benyttes delvis (ref. Miljødirektoratet). Ved søknad om fullstendig fritak må det derfor legges ved bilder som viser eiendommens tilstand både innvendig og utvendig. Det gis ikke fritak med mindre eiendommen er ubeboelig.

Saksbehandling

RIR IKS har utarbeidet prosedyre for framgangsmåte for behandling av søknader om fritak av renovasjonsgebyr. Prosedyren inneholder krav til saksbehandling, kontroll og dokumentering.

RIR IKS har utarbeidet mal til vedtaksbrev ved søknad om fritak for renovasjonsgebyr. Malen omfatter felt for skriving av vedtak, felt for skriving av bakgrunnsinformasjon og felt for vurdering av søknad og konklusjon. Vedtaksbrev har fast informasjon om klagerettigheter ved avslag. Klagen rettes til RIR IKS. Dersom klagen ikke tas til følge, blir den sendt videre til klagenemnda i RIR IKS.

Det er også utarbeidet mal for brev hvor det skal svares på klage. Der er det felt for beskrivelse av resultat av klagen. Ved negativt svar, sendes klagen videre til klagenemnda i RIR IKS. Begrunnelse av svaret, vurdering i forhold til bestemmelser i renovasjonsforskriften og informasjon om at myndigheten som er tillagt kommunen er delegert og utøves av RIR IKS.

4.3. VURDERING

Sikrer RIR IKS at søknader om differensiering av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket?

RIR IKS har saksbehandler som behandler alle innkomne søknader, og de har maler for vedtaksbrev.

Vår undersøkelse viser at oppgaven med å oppdatere maler, herunder fange opp endringer i regelverket, ikke er plassert.

Vår undersøkelse viser at RIR IKS ikke har praksis for å sende ut foreløpig svar hvis saksbehandlingen tar lang tid.

ANBEFALING

RIR IKS bør sikre at maler for saksbehandling vedlikeholdes og oppdateres ved behov.

RIR IKS bør sikre at foreløpig svar sendes ut hvis saksbehandling tar lang tid.

5. PROBLEMSTILLING 4 – HINDRE KRYSSUBSIDIERING

- Sikrer RIR IKS at det ikke er kryssubsidiering mellom husholdnings- og næringsavfall?

Problemstillingen må sees sammen med problemstilling 2 om beregning av renovasjonsgebyr.

5.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at det ikke er kryssubsidiering mellom husholdnings- og næringsavfall.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34 første ledd siste punktum
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - Utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014, Miljødirektoratet
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

Renovasjonsselskaper håndterer ofte i tillegg næringsavfall i et konkurranseutsatt marked og da skal det ikke forekomme kryssubsidiering mellom områdene. Det skal ikke forekomme kryssubsidiering av selvkosttjenester, altså selvkost skal ikke belastes med kostnader som ikke er henførbare til selvkosttjenesten.

For ytterligere informasjon om revisjonskriteriene viser vi til vedlegg 2.

5.2. FAKTAGRUNNLAG

Daglig leder opplyser i intervju at RIR IKS bestreber å opptre på en ryddig måte på dette området. RIR IKS har fokus på å sikre at det ikke forekommer kryssubsidiering eller at det oppstår mistenke om at dette skjer.

RIR Næring AS skal oppnå økonomisk overskudd. RIR IKS har tatt initiativ til mer struktur i forholdet til RIR Næring AS. Dette er nedfelt i avtale som inngås hvert år mellom RIR IKS og RIR Næring.

RIR IKS inngår hvert år egne avtaler med datterselskapene RIR Næring AS og RIR Transport AS. Avtalene regulerer alle tjenester som datterselskapene kjøper fra morselskapet. Dette vil være administrativt personell, leie av utstyr og systemer og forbruk av varer og tjenester. Revisjonen har mottatt avtaler med datterselskapene for 2021. Avtalene utarbeides for hvert kalenderår. Det opplyses at avtalene for 2021 er videreført i 2022, og er gjeldende fram til nye avtaler er signert.

Daglig leder sitter i styret for begge datterselskapene. De mener at dette er en god måte å organisere selskaper i et konsern. Andre renovasjonsselskap gjør også dette. Styret og representantskapet i RIR IKS har i 2022 behandlet, men ikke vedtatt, nye vedtekter for RIR Transport AS og RIR Næring AS. Denne saken vil på ny bli lagt frem for vedtak i begge organer våren 2023. I forslag til nye vedtekter er det bestemmelser om at daglig leder i morselskapet bør være styreleder i datterselskapene.

Økonomisjef utarbeider utkast til budsjett for RIR Næring AS. RIR Næring AS skal dekke kostnadene knyttet til sin bruk av bygningsmassen, for eksempel strøm, vedlikehold etc. For å finne markedspris på leie av lokaler har de søkt opp sammenlignbare priser på www.finn.no. De opplyser at det er fokus på å finne rett pris, og at det er viktig at prisen er så riktig som mulig. Mange utgifter som skal belastes RIR Næring AS må beregnes skjønnsmessig, men med bruk av klare kriterier.

Enkelte ansatte i RIR IKS arbeider også for RIR Næring AS eller RIR Transport AS. Datterselskapene kjøper særlig administrative tjenester fra morselskapet, og dette reguleres gjennom avtaler om kjøp av konserntjenester som blir oppdatert og signert mellom selskapene hvert år. For eksempel skal økonomisjef iht avtale med RIR Næring AS arbeide 20 % for selskapet. RIR IKS må levere avtalt stillingsbrøk iht avtalen.

Avdelingslederne er involvert i arbeidet med å beregne hvor mye en ansatt i RIR IKS arbeider for datterselskap. Excel-ark med informasjon om dette endres når stillingsbrøk for ansatte endres. Økonomisjef etterspør med jevne mellomrom om det er endringer i stillingsbrøk som skal belastes datterselskap. Det opplyses at ansatte med driftsoppgaver bruker stempeling for å finne ut hvor mye de jobber hvor. I kundesenteret registreres det hvem som leverer og vekt på avfall som leveres.

RIR IKS sin ressursinnsats i RIR Transport AS er regulert gjennom årlige avtaler. Avdelingsleder i RIR IKS arbeider som daglig leder i 20 % stilling. Dette er regulert i avtale mellom RIR IKS og RIR Transport AS. Det er ikke skrevet avtale mellom RIR Transport AS og RIR Næring AS.

De som jobber på gjenvinningsstasjonen jobber der 100 %, dette belastes selvkostområdet for renovasjon. Stillingsandel for de som jobber med avfall fordeles etter antall tonn husholdningsavfall og næringsavfall. Ansatte med administrative oppgaver fører ikke timeregistrering, men blir beregnet på skjønn på de ulike virksomhetsområdene.

RIR Næring AS eller RIR Transport AS kan ved behov leie ansatte fra RIR IKS, for eksempel sjåfør. Dette skal faktureres i forhold til timebruk. Normalt leies dette fra private firma.

Pris for levering av avfall på gjenvinningsstasjonene er høyere for bedrifter enn for privatpersoner. Det antas at noe næringsavfall leveres som om det var fra privatpersoner. Dette er uheldig og det arbeides for å finne løsninger som kan sikre rett betaling. Dette kan gjøres med egen QR kode på telefonen til å registrere avfall som innbygger og annen QR kode når bedrifter leverer avfall. Dette vil bedre kunne sikre at næringsavfall blir skilt ut. Bedrifter skal betale næringspris og RIR IKS vil få en høyere inntekt hvis dette sikres. Dette vil bli innført når ny stasjon åpner i Årødalen. Det er ikke et stort problem i forhold til utregning av selvkostprinsippet.

RIR Næring AS kjøper tjenester fra RIR IKS iht årlig avtale. Revisjonen har mottatt avtalen for 2021. Det opplyses at denne er videreført fram til egen avtale for 2022 blir inngått høsten 2022. Avtalen regulerer følgende tjenester:

1. Bemanning	6. Varelager
2. Administrasjon og informasjon	7. Innsamling
3. Husleie, strøm, forsikring m.m.	8. BOP (utstyr og maskiner)
4. Transporttjenester og leie av kjøretøy.	9. Øvrig
5. Leie av dunker, containere og øvrig utstyr	10. Levering av næringsavfall

De administrative tjenestene leveres av økonomisjef, administrasjonssjef og helse-, miljø- og sikkerhetsansvarlig. For hvert avtalepunkt er det beskrevet hva som skal leveres og estimerte kostnader. Kostnadsvurderingene og pris er for enkelte avtalepunkter gitt i vedlegg og prisliste.

RIR Næring AS leier arealer inne på området til RIR IKS. RIR Næring AS leier lagertjenester. De har nylig fått tildelt et eget område de skal ha som base på området. Selskapet kjøper en rekke tjenester fra RIR IKS. De leier containere fra RIR IKS. RIR Næring AS har vokst raskt og behovet for containere er større enn det RIR IKS kan levere. De leier mellom 300 og 400 containere. Den siste tiden har selskapet i tillegg kjøpt egne containere. Selskapet styrer containere selv, både de leide og de eide.

RIR Næring AS har tatt markedsandeler og har gjennom dette vokst raskt de siste årene.

Det arbeides for at det skal være et klart og tydelig skille mellom RIR Næring AS og RIR IKS. Dette skal sikre at utstyr og ansatte ikke blandes sammen. RIR IKS kjøper noen transporttjenester fra RIR Næring AS, der hvor de selv ikke kan gjøre oppdragene.

RIR Næring AS har avtale med RIR IKS om at avfall skal leveres til RIR IKS sitt avfallsmottak i Årødalen. Det meste av avfall som RIR Næring AS henter inn leveres til RIR IKS med noen unntak der RIR IKS ikke kan ta imot avfallet. RIR Næring skal ikke mellomlagre avfall på RIR IKS sitt område.

RIR IKS håndterer og kjører bort avfall fra sine mottak. RIR Næring AS er stort sett en transportør med egne ansatte sjåførere. Utad markedsfører selskapet seg mer og mer som et selskap i Returakjeden. De har egne biler, men i perioder har de for få sjåførere. De har utlyst to stillinger nå. Sjåførene kjører som oftest fast en bil. De har av og til leid inn sjåførere fra RIR IKS.

Sikkerhetsmakulering hentes inn på henterunder. Når en bil er fullastet kjører bilen til Trondheim for levering der. RIR Næring AS disponerer et areal i Årøsetervegen 2B, som primært brukes til bilvrakmottak. Arealet kan også brukes i korte perioder til mellomlagring av containere.

5.3. VURDERINGER

Våre undersøkelser viser at RIR IKS gjennom arbeidet med budsjett og selvkostregnskap gjør et grundig arbeid for å sikre at inntekter og kostnader belastes riktig område, når det gjelder husholdningsrenovasjon, slam og næring.

Forholdet mellom RIR IKS og RIR Næring AS og RIR Transport AS er regulert gjennom avtaler som reforhandles hvert år. Avtalene gir oversikt over hvilke tjenester som skal ytes og prisbetingelser. Dette gjør det mulig å etterprøve avtalevilkårene, og sikrer at transaksjoner mellom selskapene er basert på forretningsmessig vurderinger. Der det kan etterprøves mener vi at transaksjoner er basert på markedsmessige vilkår.

Avtalene er ikke reforhandlet for 2022 og avtalen for 2021 benyttes fram til ny avtale er signert. Etter vår vurdering bør avtalene reforhandles og signeres.

Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale, og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Dette er gitt som en anbefaling under problemstilling 2. Det kan skje i form av timeregistrering for de aktuelle ansatte i en periode eller permanent. Dersom det utføres for en periode, kan data for registreringsperiode benyttes for det aktuelle året. Ny periode med registrering må da gjentas hvert år.

For å sikre at næringsavfall ikke leveres som om det var fra privatpersoner anbefaler vi innført for eksempel bruk av QR-kode slik selskapet har forespeilet i intervju.

ANBEFALING

RIR IKS bør sikre at avtaler med RIR Næring AS og RIR Transport AS reforhandles og signeres hvert år.

6. PROBLEMSTILLING 5 – ETTERBRUKSFOND FOR FRAMTIDIGE KRAV

- Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfond som kan ivareta framtidige krav?

6.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS har avsatt midler til etterbruksfond

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930
- Forskrift om deponering av avfall, FOR-2002-03-21-375

Renovasjonsselskap kan ha miljøforpliktelser knyttet til behandlingsanlegg for renovasjon. Forurensningsloven § 20 har bestemmelser som kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av fremtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ifølge avfallsforskriften § 9-10 er det et krav om at deponi skal ha tilfredsstillende finansiell garanti eller tilsvarende sikkerhet for å sikre at forpliktelsene som følger av tillatelsen, herunder avslutnings- og etterdriftsprosedyren, kan oppfylles.

Forurensningsloven bygger på prinsippet om at «forurenser betaler», dette betyr at dagens forbrukere av renovasjonstjenesten også skal betale for det framtidige oppryddingsarbeidet som er knyttet til innsamlet avfall. Kalkylemessig skal denne forpliktelsen klassifiseres som en avsetning til etterbruksfond (bundet fond).

6.2. FAKTAGRUNNLAG

RIR IKS etablering av deponi

Første byggetrinn av deponiet ble etablert i 1983 og her ble det lagt avfall fra husholdningene og næring side om side. Dette pågikk frem til deponiforbudet kom i 2009. Forbedring er gjort opp gjennom årene, ved at man har begynt å samle inn papir, plast og mat fra husholdningene. Dette har ført til at antall tonn husholdningsavfall levert på deponi har avtatt i forhold til næringsavfall.

Fra 2009 til 2019 har det i hovedsak vært avfall fra næring som har vært lagt på deponiet, og en liten andel fra miljøstasjonene. I 2019 ble det besluttet å slutte å legge avfall på deponiet, fordi maks fyllingshøyde på 25 meter var nådd. Fra 2019 ble det stengt for mottak av næringsavfall og avfall fra gjenvinningsstasjonene til deponiet. Det ble da startet å jobbe med en plan for lukking av deponiet.

Drift og vedlikehold av deponiet med tilhørende anlegg er kostbart. Inntekter fra næringsavfall og avfall fra miljøstasjoner, var ikke tilstrekkelig for å dekke opp kostnader som driften medførte. Ifølge RIR IKS har en del av nåtidens kostnader med drift av deponiet, sitt opphav i den historiske fyllingen av deponiet og må dekkes derifra.

Opphav til avfallet skal dekke etterdriften

I «veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr» fra 2014 er det nevnt i punkt 5.4 at det er det opprinnelige opphavet til avfallet som skal dekke kostnader til etterdriften av deponi. I RIR IKS sitt tilfelle kan da kostnader fra historisk husholdningsavfall dekkes inn av dagens renovasjonsgebyr, mens kostnader knyttet til det historiske næringsavfallet skulle vært dekket av de opprinnelige inntektene fra dette avfallet.

Inntektene fra næringsavfallet er blitt inkludert i grunnlaget for beregning av renovasjonsgebyret over en lang periode. Næringsinntektene har dermed vært med på å «subsidiere» renovasjonsgebyret opp gjennom tidene. Det er ikke satt av midler til etterdrift fra inntektene fra næringsavfallet, og man kan ikke gå tilbake i tid og gjøre om på dette nå. RIR IKS mener det vil være riktig å belaste dagens kostnader fra deponidriften på renovasjonsgebyret. Noe annet valg har de ikke.

Fra de siste årene med aktiv drift av deponiet mente RIR IKS at det var fornuftig å bruke en fordelingsnøkkel 80/20 på kostnadene, hvor 80 % gjaldt historisk deponi, mens resterende 20 % ble dekket inn av aktiviteten på deponiet. Disse 20 % ble igjen fordelt mellom tonnasje som kom fra næring og fra miljøstasjoner. Med en slik fordeling oppnådde de at næringsaktiviteten gikk omtrent i balanse, det vil si at det ikke ble noe skattbart overskudd av betydning.

Nedtrapping av deponiet

Etter at deponiet stengte i 2019 er alle kostnader henført til det historiske deponiet, og blir således dekket inn via renovasjonsgebyret.

Det er etablert et etterdriftsfond for deponiet. Per 31.12.2021 er dette balanseført med kr 9 341 277. Dette er tiltenkt brukt til avslutning av deponiet, samt etterdrift og vedlikeholdet som oppstår i minst 30 år etter at man slutter å legge nytt avfall på deponiet.

Ved avslutning av deponiet vil man tildekke deponiet med duk og fylle på med puk og leirmasse, men det vil, og skal fremdeles være noe tilsig av regnvann, slik at det fortsatt vil være et behov for å drifte både renseanlegg og gassanlegget i noen grad.

I 2021 ble det arbeidet med avslutning av deponiet. Avslutning av deponiet vil skje i etapper og gå over flere år. RIR IKS har hatt dialog med både statsforvalter og konsulenter om hvordan dette arbeidet best kan gjøres. I dag har deponiet for bratte skråninger, med en helling på 1/1,8 på det bratteste.

I 2021 ble det etablert en 130 meter lang mur på nordsiden. I 2022 er bunntetting utvidet, og deponiet skal på nytt åpnes for mottak for avfall. Denne løsningen åpner opp for igjen å ta imot noe avfall på deponiet. Gjennom dette oppnås den riktige hellingen på sidene av deponiet, slik at det igjen vil være egnet til å legge duk og pukmasser oppå som avslutning. Sigevann skal som tidligere føres til renseanlegget. Når sidene på deponiet har riktig helling, vil det bli etablert toppetting for å redusere dannelse av sigevann.

Etter lukking av deponiet vil selskapet fortsatt sitte med ansvaret for overvåking og drift av renseanlegg for sigevann og gassanlegg. For finansieringen av dette arbeidet vil RIR IKS benytte etterdriftsfondet. Dette sammenfaller også med «veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr» fra 2014, hvor avsnitt 5.4 omhandler avslutning og etterdrift av nedlagte avfallsdeponier og opprydning av forurenset grunn.

Med mottak av mer avfall vil de også sette av midler til etterdriftsfondet for fremtidige forpliktelser.

Ifølge RIR IKS sitt budsjett og økonomiplan for 2023 har de utarbeidet en plan for å sette av kr 500.000 til etterdriftsfondet, hvert år frem til 2027.

6.3. VURDERING

Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfond som kan ivareta framtidige krav?

Etterbruksfondet er i dag på kr 9 341 277. Beløpet er planlagt brukt til avslutning og etterdrift av deponiet. I tillegg til vedlikehold i minst 30 år etter at man slutter å legge nytt avfall på deponiet.

RIR IKS har valgt å sette av kr 500 000 til fondet hvert år de neste fem år. RIR IKS har ikke fremvist hvordan de har kommet frem til dette beløpet og hvordan dette beløpet skal kunne ivareta framtidige krav. Det er ikke vist til konkrete kalkyler med beregninger av kostnader som kan påløpe i fremtiden. Det er ikke utarbeidet en oversikt over hva det vil koste RIR IKS å avvikle deponiet i fremtiden. Det er ikke framlagt utredninger som viser hvor mye det for eksempel vil koste å avhende ett tonn avfall fra deponiet. Det er heller ikke oversikter som viser hvor mange tonn deponiet er.

Vår vurdering er at det er behov for en mer nøyaktig og kvalifisert beregning av hvor mye som må settes av til etterbruksfondet.

ANBEFALING

RIR IKS bør, for å kunne dekke framtidige miljøforpliktelser, utarbeide kvalifiserte beregninger av hva som må settes av til etterbruksfond.

7. PROBLEMSTILLING 6 – BEGRENSE FORURENSING OG UTNYTTE AVFALL

- Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

7.1. REVISJONSKRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- Hva gjør RIR IKS for å begrense forurensing?
- Hva gjør RIR IKS for å tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet?
- Hva gjør RIR IKS for å utnytte avfall som ressurs?

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Regjeringen.no, FN's bærekrafts mål
- Miljødirektoratet, Miljødirektoratets avfallsplan 2020-2025
- Meld. St. 45 (2016-2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi

7.2. FAKTAGRUNNLAG

RIR IKS har ut over selskapsavtalen utarbeidet noen andre styringsdokumenter. Dette er strategidokument og ulike måloppnåelses-dokumenter i ISO-porteføljen.

Styret vedtok et strategidokument i desember 2021 (strategidokument 10.12.21-31.12.24). Dokumentet omfatter blant annet miljø og miljøutfordringer. Dokumentet er ikke behandlet i representantskapet, men det er blitt vist til i møter.

Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt. Dokumentet skal evalueres av styret en gang hvert år. Dokumentet har ikke vært behandlet av representantskapet. Overordnede mål for selskapet opplyses å være:

«RIR IKS har et grønt samfunnsoppdrag som innebærer innsamling, sortering, håndtering og videredistribusjon av husholdnings- og næringsavfall, jf. formålsparagrafen i selskapsavtalen. Vi skal arbeide for å oppnå avfallsreduksjon, alternativet er at avfallet materialgjenvinnes i den sirkulære verdikjeden. FNs bærekraftsmål slår inn på en rekke av virksomhetens aktiviteter. Dette gjelder bl.a. mål 9 Industri, innovasjon og infrastruktur, nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon og nr. 13 Stoppe klimaendringene. Bærekraftsmålene må prege hele vår virksomhet. Vi ønsker å utvikle driften ut fra en grønn-vekst strategi. Det innebærer å skape verdier og samtidig bruke færre ressurser, og om mulig erstatte dem med mer miljøvennlige valg.

RIR ansatte ønsker aktivt å dele sin kompetanse med lokale myndigheter, organisasjoner og næringsliv. Våre verdier; åpen, profesjonell og miljøbevisst ligger til grunn for all vår aktivitet.

Vi skal gjøre det enkelt for kundene å velge den mest bærekraftige løsningen ved håndtering av avfallsressurser.»

RIR IKS har utarbeidet miljø- og kvalitetspolitikk. Følgende informasjon gis på selskapets hjemmeside (www.rir.no):

- RIR IKS skal være en ledende avfallsbedrift, både kvalitets- og miljømessig. Tanken om sirkulær økonomi skal ligge til grunn for all virksomhet i selskapet.
- RIR IKS skal ha høyt fokus på sikkerhet og HMS.
- RIR IKS skal aktivt ivareta det psykososiale arbeidsmiljøet.
- RIR IKS skal tilstrebe høy kvalitet og ha et sterkt engasjement i å overholde selskapets samsvarsforplikter.
- RIR IKS skal ha tilstrekkelig kompetanse til å hensynte gjeldende tillatelser, lover og forskrifter.
- RIR IKS skal stille de samme krav til sine entreprenører, leverandører og samarbeidspartnere som til egen virksomhet.
- RIR IKS skal gjennom egen virksomhet, engasjerte entreprenører og samarbeidspartnere, arbeide kontinuerlig for å ivareta kundens og interessepartners behov og forventninger.
- RIR IKS skal gjennom aktivt samarbeid med andre arbeide for å påvirke den nasjonale avfallspolitikken.
- RIR IKS skal være bevisst på bruk av ressurser.
- RIR IKS skal ha fokus på kontinuerlig forbedring, både i ledelsessystemer for miljø og kvalitet og drift.

Miljø og kvalitetsmål for RIR IKS rulleres årlig. Dette er tema ved ledelsens gjennomgang. Det opplyses at selskapet arbeider med å utarbeide målbare mål. Kvalitetsleder leder arbeidet med dette. Ledelsens gjennomgang tas på nyåret hvor man tar en gjennomgang på forrige mål og setter nye mål.

Avdelingsleder vi var i kontakt med opplyser at strategidokumentet og miljø og kvalitetsmål er tema på avdelingsmøter.

AVFALLSHIERARKI

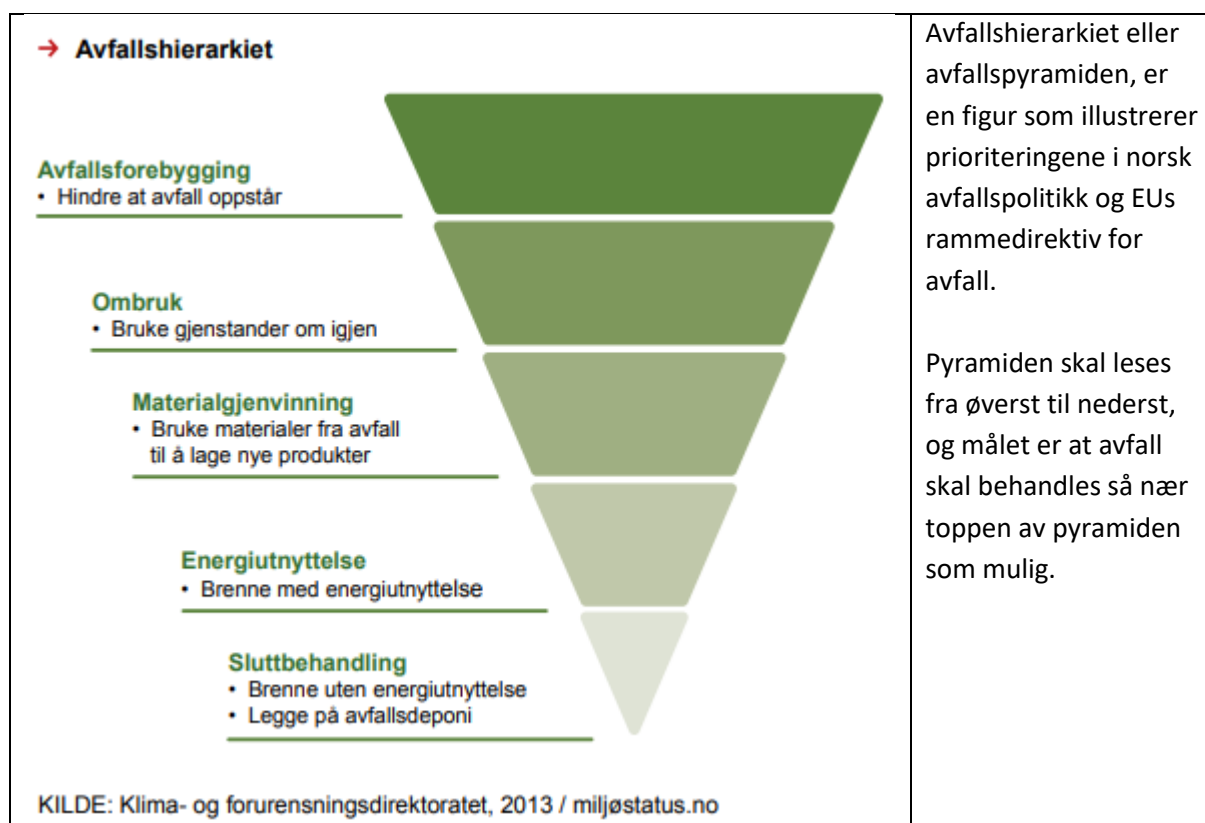
I intervju opplyses det at avfallspyramiden ligger til grunn for det meste av det RIR IKS jobber med.

EU sine sorteringskrav til avfallet, tas med i kommunikasjonsmateriell som RIR IKS utarbeider. Ansatte deltar på presentasjoner av RIR IKS på skoler og arbeidsplasser. RIR IKS får mange forespørsler om å holde foredrag.

RIR IKS har en informasjonsrådgiver som jobber mot kundene. De utarbeider en kundeavis som sendes til kundene fire ganger hvert år.

De samarbeider med LOOP som drifter sortere.no nettside og app. Nettside og app kan gi svar til kunder som lurere på hvordan avfall skal sortere. Det er lenke til disse sidene på RIR IKS sin hjemmeside. RIR IKS har en god del trafikk på hjemmesiden. Det er stort sett kunder som innhenter informasjon om åpningstider, sortering, hvordan endre abonnement etc.

RIR IKS tar imot besøk av barnehager, skoler og andre på sitt anlegg i Årødalen.

TILTAK FOR Å BEGRENSE FORURENSING

Arbeid med å begrense/hindre forurensning forutsetter kompetanse, planlegging, prioritering og operative tiltak. Det er et viktig arbeid for å bevare selskapets omdømme og tillit.

Daglig leder har hatt behov for en tettere dialog med representantskapet/eiermøte om dette temaet. God erfaring med å invitere eierne til uformelle eiermøter der selskapet med daglig ledelse og styret møter eierne v/ representantskapet, ordførere og kommunedirektører. Gode erfaringer med to eiermøter avholdt i 2022. Det er oppnådd forståelse for å få budsjett til flere ansatte og foreta flere investeringer. For eksempel må det foretas investeres for å hindre avrenning fra anlegget. Dette gjøres blant annet ved å bygges tak over matavfall og tak over lagring av impregnert trevirke.

RIR IKS sine tillatelser stiller krav om begrenning av forurensning. Selskapet gjennomfører samsvarsvurdering for å sikre at RIR IKS drives i henhold til kravene. Årøelven renner forbi RIR IKS sitt anlegg i Årødalen. Elven og deponiet overvåkes for forurensning. RIR IKS kommuniserer med statsforvalteren som samfunnskontakt.

Det er stor fare for brann i avfallsbransjen og det er ofte branntilløp i avfallskverner. RIR IKS er opptatt av å redusere faren for brann. Selskapet har etablert slukke mekanismer som skal hindre at branntilløp utvikler seg til brann i kvernen.

RIR IKS er pålagt å ha industrivern for å ivareta blant annet ytremiljø, industrivernøvelser minimum fire ganger hvert år.

TILPASSING TIL FREMTIDIGE KRAV RENOVASJONSOMRÅDET

RIR IKS sikrer at fremtidige krav blir ivare tatt gjennom budsjettprosess, strategiprosess og strategidokument samt i dialog med andre avfallsselskap og samarbeidspartnere.

Det opplyses i intervju at undersøkelser som er gjennomført viser at kundene nå i større grad ønsker digital kommunikasjon fra renovasjonsselskap.

Det opplyses at RIR IKS har en vei å gå i digitaliseringsarbeid. Høsten 2021 ble det derfor besluttet en digitaliseringsstrategi for selskapet. Det innebærer investeringer i digital infrastruktur, men også i integrasjoner, slik at allerede eksisterende systemer kan utveksle digital informasjon med hverandre. Slik blir system mer komplett og effektiv. En viktig del av digitaliseringsstrategien innebærer et regionalt samarbeid med flere selskaper blant annet i Trøndelag, gjennom den digitale klyngen ReIT.

Daglig leder opplyser at RIR IKS i lang tid har hatt RF-id brikke i avfallsdunkene. Disse kan via datasystemet til RIR IKS i teorien formidle til kundene hvor mye som er blitt kastet i løpet av en periode. En del av digitaliseringsstrategien innebærer og komplettere dette systemet. RIR IKS tenker at økt kunnskap om egen avfallsmengde og sorteringsgrad, kan bidra til å redusere avfallsproduksjonen i husholdningene. Dette er et særlig mål i forhold til matavfall. En motivasjonsfaktor kan være å kunne sammenligne seg med andre, for eksempel mellom byområder. Dette er en del av strategien å tilpasse seg framtidige krav. Informasjonsansvarlig er en del av dette arbeidet.

UTNYTTE AVFALL SOM RESSURS

I intervju opplyses det at RIR IKS arbeider godt med å utnytte avfall som ressurs.

Materialgjenvinningsgraden er i RIR-kommunene høyere enn ved andre renovasjonsselskap i fylket og nabofylker. Det opplyses at dette er et resultat av investeringer. Eierkommunene har fått en høy gjenvinningsgrad igjen for sine investeringer.

Det er nasjonale krav satt av EU som bestemmer graden av materialgjenvinning av avfallet. EU-mål for materialgjenvinning var i 2020 at 50 % skulle gjenvinnes. Prosentsetningen økes til 55 % i 2025, 60 % i 2030 og 65 % i 2035. Det opplyses at RIR IKS i 2020 gjenvant over 48,5 %. I 2021 var dette økt til ca 51,7 %. Dette er betydelig mer enn andre avfallsselskap i regionen. Det opplyses at det er forbedringer på blant annet treverk, plast og metall.

Fra 1.1.2023 innføres nedbrytbare bioposer ved levering av matavfall. Det vil fase ut betydelige mengder plast og sikre levering til biomasseproduksjon i henhold til forventningene. Det vil også sette fokus på matavfallsmengder. RIR IKS har en klar ambisjon om å påvirke husholdningene til å redusere matavfallsmengden.

RIR IKS gjennomfører plukkanalyser med jevne mellomrom. Resultatene brukes til å planlegge hvor tiltak skal settes inn. Eksempler på tiltak som gjennomføres for å sikre mer gjenvinning er:

1. Informasjon til innbyggerne om at det er viktig å redusere matavfallet i restavfallet
2. Nytt sorteringsanlegg sikrer at ca 60 % av metall blir tatt ut
3. Prosjekt med fokus på å få ut plasten fra restavfallet
4. Prosjekt for matavfallet til biogass

RIR IKS mottar mye ulik plast. Selskapet har investert i en maskin som sorterer plast ut av avfall og leser hvilken plast det er. Gjennom dette blir mer av plasten gjenvunnet.

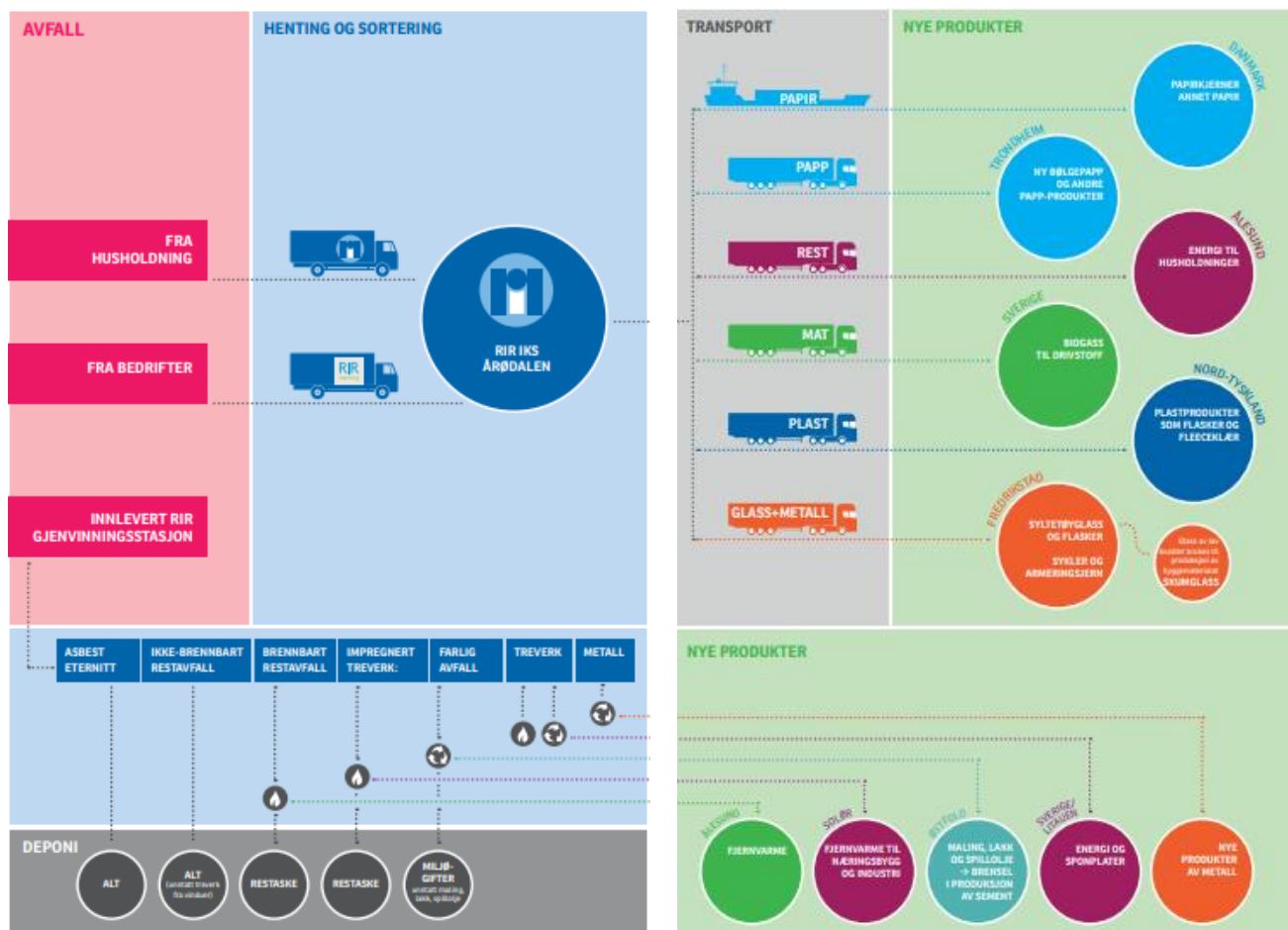
RIR IKS har gjort betydelige investeringer siste 5 årene. Det opplyses at dette er gjort for å etablere nødvendig infrastruktur. Det gjenstår fortsatt arbeid for å nå EUs mål om materialgjenvinning. Det haster med å foreta klimavennlige investeringer. Selskapet har fokus på dette og arbeider for å investere i de riktige prosjektene. Det opplyses at det er viktig med en god dialog med eierne.

Større investeringer de siste fem årene er:

- Sorteringshall og produksjonsutstyr ble etablert i 2021 med en kostnad på kr 75 mill
- Ny gjenvinningsstasjon blir ferdigstilt i 2023 med en kostnad på kr 37 mill
- Papirhall og utstyr ble det investert i 2019 med en kostnad på kr 40 mill
- Administrasjonsbygg og arealutvidelse ble det investert i 2018 med en kostnad på kr 21,3 mill

I budsjett for 2023 er det lagt inn en inntekt på 99 mill som innbyggerne må betale gjennom renovasjonsgebyr. Gebyrene beregnes med et fast ledd og en variabel del ut fra bruk (tømmehyppighet og volum på dunk). Det opplyses at abonnentene ikke betaler for papir, plast, glass og metall. Dette er avfall som har en positiv verdi og som RIR IKS selger videre og har inntekt på, og som derfor er ønskelig å skille ut fra restavfallet. Dette er også med og bidrar til bedre kildesortering og høyere gjenvinningsgrad.

RIR IKS har på sin hjemmeside sorteringsguide på flere språk: Norsk, Engelsk, Fransk, Spansk, Polsk, Russisk, Ukrainsk, Arabisk, Pashto. Guidene kan lastes ned og skrives ut.

Figur: Oversikt over nedstrømtiltak
Kilde: RIR IKS, Årsmelding og regnskap 2021

7.3. VURDERING

Våre undersøkelser viser at RIR IKS arbeider strukturert for å begrense forurensing, tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet, og for å utnytte avfall som ressurs. Det er etter vår vurdering viktig at selskapet, herunder de styrende organene, har fokus på og avsetter nødvendige ressurser til dette arbeidet. Vår gjennomgang av styresaker og saker til representantskapet viser at det er fokus på dette.

8. KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

INTERNKONTROLL

Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystemer?

Vår konklusjon er at RIR IKS og datterselskapene har formålstjenlige internkontrollsystemer som er systematiske, tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Samtidig har selskapet forbedringspotensial i forhold til at ikke alle ansatte har tilgang til kvalitetssystemet, avvikssystemet og varslingsystemet. Dette fordi ikke alle ansatte bruker PC,

smarttelefon og/ eller har norsk kunnskaper. Formidling er viktig for at ansatte skal kunne utføre arbeidet riktig og for å utøve arbeidet på en forsvarlig måte for å verne om egen og andres helse. RIR IKS bør etter vår vurdering sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.

RIR IKS har utarbeidet etiske retningslinjer. Vår undersøkelse viser at disse med fordel kan følges tettere opp. RIR IKS bør sikre at alle ansatte gjøres kjent med de etiske retningslinjene, og sikre at de blir etterlevd.

RIR IKS skal følge anskaffelseslovverket ved innkjøp. Vår undersøkelse viser at det gjøres noe innkjøp uten å innhente tilbud fra flere tilbydere. Selskapet har få rammeavtaler og de har ikke utarbeidet en samlet oversikt over rammeavtalene. Vi anbefaler at RIR IKS legger mer fokus på å følge anskaffelsesregelverket og vurderer om det kan inngås flere rammeavtaler på områder hvor det foretas hyppige innkjøp.

I forhold til arbeidsmiljøkrav konkluderer vi med at RIR IKS har rutiner for å avdekke overtredelser av krav i helse, miljø og sikkerhetslovgivningen. Dette blir ivaretatt av bedriftshelsetjenesten Avonova og vernetjenesten i RIR IKS.

BEREGNING AV RENOVASJONSGBYR

Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS følger selvkostprinsippet, og at selvkost er grunnlaget for gebyr som representantskapet vedtar. RIR IKS bruker fordelingsnøkler basert på vekt, volum og tidsbruk. Vår undersøkelse viser at fordelingsnøklerne er brukt over tid og at de er logiske og begrunnet.

Vår gjennomgang viser at RIR IKS utarbeider selvkostregnskap og etterkalkyle for husholdningsavfall og slam. Selskapet har rutiner for dette. RIR IKS bruker modeller til beregning av selvkost. Modellene er utviklet av selskapet og ivaretar etter vår vurdering i stor grad krav på selvkostområdet.

Ansatte i administrasjonen har oppgaver knyttet til husholdningsavfall, slam og næring. Fordeling av arbeidstid beregnes som prosentdel av stillingen. Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Det kan skje i form av timeregistrering for de aktuelle ansatte i en periode eller permanent.

Selvkostoppstillingene for renovasjon viser at dette er i tråd med selvkostprinsippet om at overskudd oppstått ett år er tilbakeført kundene innen fem år og at underskudd ett år dekkes inn av kundene innen fem år. For slam har fondet vært positivt i en periode på over fem år. Overskudd oppstått for fem år og lengre siden er ikke godskrevet kundene. Dette er et avvik fra prinsippene for selvkostfond.

DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK – SAKSBEHANDLING

Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?

Vi konkluderer med at RIR IKS behandler søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr. De har utarbeidet maler for å kunne saksbehandle etter regelverket på området. Vi ser at oppgaven med å oppdatere maler, herunder fange opp endringer i regelverket, ikke er

plassert. Det er ikke innarbeidet rutine for å sende ut foreløpig svar hvis saksbehandlingen tar lang tid. Vi anbefaler RIR IKS å sikre at maler oppdateres og at foreløpige svar sendes ut.

HINDRE KRYSSSUBSIDIERING

Sikrer RIR IKS at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdning og næringsavfall?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS gjennom arbeidet med budsjett og selvkostregnskap, gjør et arbeid for å sikre at inntekter og kostnader belastes riktig område, når det gjelder husholdningsrenovasjon, slam og næring.

Forholdet mellom RIR IKS og RIR Næring AS og RIR Transport AS er regulert gjennom avtaler som reforhandles hvert år. Avtalene gir oversikt over hvilke tjenester som skal ytes og prisbetingelser. Dette gjør det mulig å etterprøve avtalevilkårene, og sikrer at transaksjoner mellom selskapene er basert på forretningsmessig vurderinger. Der det kan etterprøves mener vi at transaksjoner er basert på markedsmessige vilkår.

Ansatte i administrasjonen har oppgaver knyttet til husholdningsavfall, slam og næring. Fordeling av arbeidstid beregnes som prosentdel av stillingen. Administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale og som der er fastsatt etter anslag, anbefales bedre dokumentert. Dette er også omtalt under problemstilling 2.

Avtalene er ikke reforhandlet for 2022 og avtalen for 2021 benyttes fram til ny avtale er signert. Etter vår vurdering bør RIR IKS etterstrebe å få på plass avtalene så snart som mulig på nyåret.

ETTERBRUKSFOND

Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfondet som kan ivareta framtidige krav?

Vi konkluderer med at RIR IKS har etablert etterbruksfond med formål om å ivareta framtidige krav. Etterbruksfondet er i dag på kr 9 341 277. Beløpet er planlagt brukt til avslutning og etterdrift av deponiet. I tillegg til vedlikehold i minst 30 år etter at man slutter å legge nytt avfall på deponiet. RIR IKS har valgt å sette av kr 500 000 til fondet hvert år til 2027, men har ikke fremvist hvordan de har kommet frem til dette beløpet.

Det er ikke vist til konkrete kalkyler med beregninger av kostnader som kan påløpe. Det er ikke utarbeidet en oversikt over hva det vil koste å avvikle deponiet. Det er ikke framlagt utredninger som viser hvor mye det vil koste å avhende ett tonn avfall fra deponiet. Det er ikke oversikter over hvor mange tonn deponiet er idag.

Vi konkluderer med at det er behov for en mer nøyaktig og kvalifisert beregning av hvor mye som må settes av til etterbruksfondet.

BEGRENSE FORURENSING OG UTNYTTE AVFALL

Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

Våre undersøkelser viser at RIR IKS arbeider strukturert for å begrense forurensing, tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet, og for å utnytte avfall som ressurs. Det er etter vår vurdering viktig at selskapet, herunder de styrende organene, har fokus på og avsetter nødvendige

ressurser til dette arbeidet. Vår gjennomgang av styresaker og saker til representantskapet viser at det er fokus på dette.

ANBEFALINGER

Baser på gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt gir vi følgende anbefalinger:

1. RIR IKS bør sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen.
2. RIR IKS bør sikre at alle ansatte gjøres kjent med og etterlever de etiske retningslinjene.
3. RIR IKS bør sikre at ansatte følger anskaffelsesregelverket ved innkjøp. Videre bør selskapet vurdere om det skal inngås rammeavtaler på områder der det foretas hyppige innkjøp.
4. RIR IKS bør sikre at administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht avtale, og som der er fastsatt etter anslag, dokumenteres bedre.
5. RIR IKS bør sikre at selvkostfondet for slam oppfyller krav om at overskudd oppstått for fem år og lengre siden godskrives kundene.
6. RIR IKS bør sikre at maler for saksbehandling vedlikeholdes og oppdateres ved behov.
7. RIR IKS bør sikre at foreløpig svar sendes ut hvis saksbehandling tar lang tid.
8. RIR IKS bør sikre at avtaler med RIR Næring AS og RIR Transport AS reforhandles og signeres hvert år.
9. RIR IKS bør, for å kunne dekke fremtidige miljøforpliktelser, utarbeide kvalifiserte beregninger av hva som må settes av til etterbruksfond.

REFERANSELISTE

Anskaffelse.no, informasjon om rammeavtaler

Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), FOR-2016-08-12-974

Forskrift om deponering av avfall, FOR-2002-03-21-375

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), FOR-1996-12-06-1127

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731

Klima- og forurensningsdirektoratet, miljøstatus.no, 2013

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

KS, rammeverk for utarbeidelse av etiske retningslinjer

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), LOV-1967-02-10

Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven), LOV-2016-06-17-73

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6

Miljødirektoratet, veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014

Miljødirektoratet, Miljødirektoratets avfallsplan 2020-2025

Meld. St. 45 (2016-2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi

Regjeringen.no om etiske retningslinjer

Regjeringen.no, FN's bærekrafts mål

RIR IKS, avtale mellom RIR IKS og RIR Næring AS, 2021

RIR IKS, avtale mellom RIR IKS og RIR Transport AS, 2021

RIR IKS, budsjett 2021 og 2022 og økonomiplan 2021-2024 og 2022-2025

RIR IKS, etiske retningslinjer

RIR IKS, forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal FOR-2019-12-19-2167

RIR IKS, innkalling og dokumenter vist i eiermøter i 2022

RIR IKS, innkalling til og protokoll fra møter i representantskapet i 2019 til 2022

RIR IKS, innkalling til og protokoll fra styremøter 2021 og 2022

RIR IKS, kvalitetssystemet total quality management (TQM)

RIR IKS, kundetilfredshetsundersøkelse 2020, Norfakta Markedsanalyse AS

RIR IKS, prosedyre for RIR IKS sin behandling av søknad om fritak av renovasjonsgebyr

RIR IKS, retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

RIR IKS, selskapsavtale for RIR IKS 2020, vedtatt av kommunestyrene i RIR-kommunene i 2019

RIR IKS, selvkostberegninger

RIR IKS, strategidokument for ledelsen og styret i RIR IKS, vedtatt av styret 10.12.2021

RIR IKS, vedtaksbrev, (mal), svar på søknad om fritak av renovasjonsgebyr

RIR IKS, www.rir.no

RIR IKS, økonomirapporter 2021 og 2022

RIR IKS, årsmelding og årsregnskap 2020 og 2021

Statsforvalteren i Møre og Romsdal, tillatelse til RIR IKS til mottak, behandling og lagring av ordinært avfall i Molde kommune, 26.10.2016

Statsforvalteren i Møre og Romsdal, tillatelse til RIR IKS til drift av deponi etter forurensningsloven, 29.7.2010

Statsforvalteren i Møre og Romsdal, tillatelse til RIR Næring AS til behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy og godkjenning til å utstede vrakpantkviktering i Molde kommune, 7.11.2017

VEDLEGG 1: HØRINGSSVAR

Møre revisjon
Att: Einar Andersen

Vår ref.:

Deres ref.:

«Beskrivelse»

Dato:

19.12.2022

Svar på høringsrapport – forvaltningsrevisjon

RIR har gitt innspill til innhald og korrigeringer i forbindelse med faktasjekk.

Styret i RIR behandlet høringsrapporten i styremøte 16.12.22 og tok da rapporten til etterretning.

RIR har etter dette ingen ytterligere kommentarer til forvaltningsrapporten.

Frode Erlandsen
Daglig leder
RIR IKS

VEDLEGG 2: UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor etablere revisjonskriterier for det enkelte revisjonsprosjektet. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

1. INTERNKONTROLL

Problemstilling 1: Har RIR IKS og datterselskapene formålstjenlige internkontrollsystem?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om selskapene:

- har internkontrollsystem
- har avvik- og varslingsrutiner og om disse følges
- har etiske retningslinjer og om disse følges
- sikrer at lov om offentlige anskaffelser etterleves
- sikrer at arbeidsmiljøkrav etterleves

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 25-1
- Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6, § 14, 4 ledd
- Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven), LOV-2016-06-17-73
- Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften), FOR-2016-08-12-974
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), FOR-1996-12-06-1127

Daglig leder er etter IKS-loven § 14, 4. ledd ansvarlig for internkontroll med lovpålagte oppgaver som selskapet utfører på vegne av kommuner. Kommuneloven § 25-1 gjelder på tilsvarende måte så langt den passer.

RIR IKS plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Plikten er gitt i § 4 som bestemmer at den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter. Videre bestemmes det at arbeidstakerne skal medvirke ved innføring og utøvelse av internkontroll.

Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i tillatelser, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Internkontrollen skal holdes oppdatert, og det vil være pliktig å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning. Virksomheten vil også ha plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til akutt forurensning.

Kommunelovens § 25-1 legges det vekt på at internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ledelsen i et IKS må sørge for å ha nødvendige rutiner og prosedyrer for sentrale aktiviteter og/ eller aktivitet som er forbundet med risiko. En vanlig definisjon på internkontroll er at dette er en prosess igangsatt og gjennomført av virksomhetens styre, ledelse og ansatte. Det utformes for å gi rimelig grad av sikkerhet for måloppfyllelse innen:

- målrettet og kostnadseffektiv drift
- pålitelig ekstern regnskapsrapportering
- overholdelse av gjeldende lover og regler

Internkontroll handler om å sikre måloppnåelse i selskapet. RIR IKS bør ha gode rutiner for å sikre riktig betaling slik at reglene om selvkost overholdes. Internkontroll bør sikre at det blir fastsatt korrekte renovasjonsgebyr.

Med hensyn til at internkontrollen skal tilpasses virksomhetens risikoforhold, bør det finnes skriftlige prosedyrer for innkreving av gebyr.

Ledelsen skal i henhold til kommuneloven § 25 også følge opp avvik og risiko for avvik. Ledelsen skal sikre at rutinene følges. Selskapet bør ha et system for innmelding av avvik og hvordan avvikene skal håndteres. Det bør være enighet i organisasjonen om hva et avvik er og hva som skal meldes inn i avvikssystemet. Når det gjelder oppfølging av om rutinene følges, kan det for eksempel være aktuelt med observasjon eller stikkprøvekontroller der det finnes etterprøvable dokumentasjon på at rutinene er fulgt. Det kan også være aktuelt å føre statistikk for å fange opp variasjoner og avvik.

Bestemmelsene om internkontroll i kommuneloven legger til grunn at internkontrollen skal være systematisk og at internkontrollsystemet dokumenteres i et nødvendig omfang.

2. BEREGNING AV RENOVASJONGEBYRET

Problemstilling 2: Sikrer RIR IKS at beregning av renovasjonsgebyret er i tråd med selvkostprinsippet?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sin håndtering av husholdningsavfall finansieres gjennom avfallsgebyr, basert på selvkostprinsippet
- RIR IKS sin håndtering av slam finansieres gjennom eget gebyr, basert på selvkostprinsippet

Herunder vil vi vurdere om:

- RIR IKS bør utarbeide forkalkyler for selvkost på husholdningsrenovasjon og slambehandling og framlegge kalkylene for eierkommunene. Forkalkylene bør dekke de nærmeste tre til fem årene.
- Etter regnskapsåret bør RIR IKS sette opp etterkalkyler for selvfinansierte tjenester. Etterkalkylene bør dokumenteres overfor eierkommunene.
- Etterkalkyler/ selvkostregnskap bør settes opp separat for husholdningsrenovasjon og for slambehandling.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), LOV-2018-06-22-83, § 15-1
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, §§ 34 og 27
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930 § 15-4
- Miljødirektoratet, veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

Kommuneloven § 15-1 inneholder enkelte grunnleggende bestemmelser om beregning av selvkost. Lovens bestemmelser er i liten grad gjentatt i den nye forskriften. Loven og forskriften må derfor leses i sammenheng.

Avfallsgebyr skal fastsettes på grunnlag av selvkostprinsippet, slik at alle kostnader forbundet med avfallshåndteringen dekkes gjennom dette, jf. avfallsforskriften § 15-4. Kommunen kan ikke kreve inn mer fra husholdningene enn deres samlede kostnader forbundet med innsamling og behandling av avfallet. Dette gjelder uavhengig av om kommunen kjøper avfallstjenesten eller utøver den selv. Håndtering av husholdningsavfall skal finansieres gjennom avfallsgebyr.

Den enkelte kommune skal i henhold til forurensningsloven § 34 fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren, herunder innsamling, transport, mottak, oppbevaring, behandling, etterkontroll m.v. Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene. Med kostnader menes både kapitalkostnader og driftskostnader. For avfall som kommunen har plikt til å samle inn, motta og/eller behandle må gebyret ikke overstige kommunens kostnader.

Kommuneloven

§ 15-1 Beregning av selvkost

Hvis det er fastsatt i lov eller forskrift at kommunale eller fylkeskommunale gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten, skal selvkost beregnes i samsvar med andre til fjerde ledd.

Samlet selvkost for en tjeneste skal tilsvare merkostnaden ved å yte tjenesten.

Samlet selvkost skal fastsettes ut fra følgende prinsipper:

- a. Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b. Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnete rentekostnader.
- c. Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning av selvkost og gjøre unntak fra tredje ledd.

Sevkostforskriften

§ 3 Beregningsgrunnlaget

Beregningsgrunnlaget for selvkost er regnskapsførte utgifter eller kostnader og regnskapsførte inntekter, så langt ikke noe annet følger av forskriften her.

Hvis kommunen eller fylkeskommunen kjøper hele eller deler av selvkosttjenesten i markedet, er det den avtalte prisen som skal inngå i selvkost.

§ 4 Direkte og indirekte driftskostnader

Direkte driftskostnader omfatter kostnader til arbeid, varer og tjenester som brukes for å produsere og yte selvkosttjenesten.

Indirekte driftskostnader omfatter kostnader til stabs- og støttetjenester, fellestjenester og kontrollfunksjoner som utfyller eller understøtter selvkosttjenesten. Andelen indirekte driftskostnader som tilordnes selvkost, skal gjenspeile selvkosttjenestens bruk av disse tjenestene og funksjonene.

Kostnader til administrativ ledelse, folkevalgte organer etter kommuneloven § 5-1 eller eierorganer skal ikke inngå i selvkost.

§ 5 Direkte og indirekte kapitalkostnader

Kapitalkostnader omfatter avskrivninger og nedskrivninger av varige driftsmidler, reversering av nedskrivninger og beregnede rentekostnader.

Avskrivningene skal beregnes ut fra prisen på anskaffelsestidspunktet fratrukket byggelånsrenter og anleggsbidrag og andre inntekter som knytter seg til investeringsutgiftene.

Avskrivningene skal foretas planmessig over den utnyttbare levetiden til det varige driftsmidlet. Den utnyttbare levetiden kan settes lik avskrivningsperioden i virksomhetens årsregnskap. Tomter og andre varige driftsmidler som ikke avskrives i virksomhetens årsregnskap, kan avskrives over en kortere periode enn den egentlige utnyttbare levetiden.

Rentekostnadene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige restverdi på de varige driftsmidlene og kalkylerenten. Kalkylerenten er lik årets gjennomsnittlige 5-årige swaprente med et tillegg på ½ prosentpoeng.

Indirekte kapitalkostnader for tjenester og funksjoner som nevnt i § 4 andre ledd første punktum skal enten tilordnes selvkost på samme måte som indirekte driftskostnader etter § 4 andre ledd andre punktum, eller settes lik 5 prosent av de indirekte driftskostnadene etter fratrukk for inntekter som nevnt i § 2 andre ledd.

§ 8 Håndtering av overskudd og underskudd

Årets samlede selvkost beregnet etter § 2 til § 7 utgjør årets gebyrgrunnlag. Kommunestyret og fylkestinget kan bestemme at gebyrgrunnlaget i stedet skal utgjøre en andel av samlet selvkost, så langt dette ikke strider med annen lov eller forskrift.

Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et overskudd, skal overskuddet dekke inn et underskudd fra tidligere år. Et overskudd som ikke dekker inn et underskudd, skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet. Et overskudd som er avsatt til selvkostfondet, skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto.

Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et underskudd, skal underskuddet dekkes inn ved å bruke av selvkostfondet, så lenge det er tilgjengelige midler på fondet. Et underskudd som ikke dekkes inn ved å bruke av selvkostfondet, skal fremføres i selvkostregnskapet til inndekning i et senere år. Et underskudd som er fremført, skal dekkes inn av et fremtidig overskudd senest i det femte året etter at underskuddet oppsto. Et underskudd kan likevel fremføres ut over fem år, hvis dette er nødvendig for at brukerne ikke skal betale for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer.

Tredje ledd andre til fjerde punktum gjelder ikke for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkellova.

Ved årets slutt skal det legges til beregnede renteinntekter på et selvkostfond. Renteinntektene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige beholdning på fondet og kalkylerenten i § 5 fjerde ledd.

Hvis det følger av lov eller forskrift at gebyrene skal være lik selvkost, skal det ved årets slutt legges til beregnede rentekostnader på et fremført underskudd. Første punktum gjelder også hvis kommunestyret eller fylkestinget har bestemt at gebyrgrunnet skal utgjøre en bestemt andel av selvkost. Rentekostnadene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige fremførte underskudd og kalkylerenten i § 5 fjerde ledd.

Forurensningsloven

§ 34 Avfallsgebyr

Kommunen skal fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren, herunder innsamling, transport, mottak, oppbevaring, behandling, etterkontroll m.v. Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene. Med kostnader menes både kapitalkostnader og driftskostnader. For avfall som kommunen har plikt til å samle inn, motta og/eller behandle etter §§ 29, 30 eller 31 må gebyret ikke overstige kommunens kostnader.

Kommunene bør fastsette differensierte gebyrer, der dette vil kunne bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning. Forurensningsmyndigheten kan fastsette forskrifter om beregning av gebyrene.

Avfallshåndtering etter § 35 omfattes ikke av denne bestemmelsen.

Gebyr skal betales av den som eier en eiendom som omfattes av ordning for innsamling av avfall eller tømning av slamavskiller, privet m.v. etter loven her. Dersom eiendommen er festet bort for 30 år eller mer, skal likevel festeren svare gebyret om ikke annet er avtalt. Det samme gjelder når festeren har rett til å få festet forlenget, slik at den samlede festetid blir mer enn 30 år.

Avfallsgebyr med påløpte renter og kostnader er sikret med lovbestemt pant etter panteloven § 6-1. Om renteplikt ved for sen betaling, tilbakebetaling og inndrivelse av avfallsgebyr gjelder reglene i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunene §§ 26 og 27 tilsvarende.

Avfallsforskriften

§ 15-3 Fastsettelse av avfallsgebyr

Kommunestyret fastsetter avfallsgebyret.

Avfallsgebyret fastsettes slik at det svarer til de totale kostnadene kommunene påføres ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Det skal sikres full kostnadsdekning. Kommunen skal ikke ha fortjeneste på slik avfallshåndtering. Kun kostnader ved og inntekter fra lovpålagt håndtering av husholdningsavfall skal inngå i beregningen av avfallsgebyret.

§ 15-4 Separat regnskap og kostnadsfordeling

Kommunen skal ha separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Dette innebærer at kommunen for hvert regnskapsår skal utarbeide adskilte regnskap for resultat og balanse, for å etablere et tydelig skille mellom den lovpålagte håndteringen av husholdningsavfall og avfallshåndtering i markedet.

Alle kostnader ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall skal dekkes over avfallsgebyret. Dersom kommunen også selger avfallstjenester i markedet, skal de kostnadene som er felles for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall og for avfallstjenestene som selges i markedet fordeles forholdsmessig.

3. DIFFERENSIERING, REDUKSJON OG FRITAK FOR RENOVASJONSGBYR

Problemstilling 3: Behandler RIR IKS søknader om differensiering, reduksjon og fritak for renovasjonsgebyr?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at søknader om for differensiering av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om reduksjon av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket
- RIR IKS sikrer at søknader om fritak av renovasjonsgebyr behandles i tråd med regelverket

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Forskrift om renovasjon i RIR-kommunene, Møre og Romsdal, FOR-2019-12-19-2167
- Retningslinjer til renovasjonsforskriften 2020 – RIR

Eierkommunene i RIR IKS har som vedtatt i selskapsavtalen § 4 vedtatt likelydende forskrift for renovasjon. I renovasjonsforskriftens § 1-3 Retningslinjer til forskriften har RIR IKS fått fullmakt til å gi nærmere retningslinjer for gjennomføring av forskriftens bestemmelser. Disse retningslinjene er et supplement til forskriften, og målgruppen for retningslinjene er både abonnenter og utbyggere.

4. HINDRE KRYSSSUBSIDIERING – HUSHOLDNINGS- OG NÆRINGS-AVFALL

Problemstilling 4: Sikrer RIR IKS at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdnings- og nærings-avfall?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS sikrer at det ikke er krysssubsidiering mellom husholdnings- og næringsavfall.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6, § 34 første ledd siste punktum
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930, kapittel 15
- Veileder beregning av kommunale avfallsgebyr - Utdyping av avfallsforskriftens kapittel 15, M-258/2014, Miljødirektoratet
- Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr (selvkostforskriften) FOR-2019-12-11-1731
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, veileder til selvkostforskriften, H-2465/2020

Kommunal og moderniseringsdepartementets har utarbeidet en veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr M-258/2014 og omhandler selvkost. Renovasjonsselskaper håndterer ofte i tillegg næringsavfall i et konkurranseutsatt marked og da skal det ikke forekomme kryssubsidiering mellom områdene. Det skal ikke forekomme kryssubsidiering av selvkosttjenester, altså selvkost skal ikke belastes med kostnader som ikke er henførbare til selvkosttjenesten. En slik kryssubsidiering kan eksempelvis være en ansatt som delvis er knyttet til en selvkosttjeneste, men som også utfører andre tjenester, hvor andelen ikke fordeles mellom de forskjellige tjenestene. Kryssubsidiering kan også forekomme eksempelvis ved innsamling og håndtering av avfall, hvor husholdningsavfallet er omfattet av selvkost og næringsavfallet ikke er det. Kommunens myndighetsutøvelse skal også skilles fra selvkosttjenestene. Kommunen må da etablere systemer for å skille disse tjenestene kalkylemessig fra hverandre.

Retningslinjene for beregning av selvkost i kommunale betalingstjenester fastslår at selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert. Når kommunen ivaretar administrative funksjoner på selvkostområdet, som fakturering, regnskapsføring og oppfølging, vil dette være indirekte tjenester i selvkostkalkylen. Dersom kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, altså både selvkosttjenesten og de indirekte tjenestene, herunder fakturering, vil disse organisatoriske enhetene som regel være ansvarlige for å utarbeide selvkostkalkylen i sin helhet.

5. ETTERBRUKSFOND FOR Å IVARETA FRAMTIDIGE KRAV

Problemstilling 5: Sikrer RIR IKS at det er etablert etterbruksfond som kan ivareta framtidige krav?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- RIR IKS har avsatt midler til etterbruksfond

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), LOV-1981-03-13-6
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR-2004-06-01-930
- Forskrift om deponering av avfall, FOR-2002-03-21-375

Renovasjonsselskap kan ha miljøforpliktelser knyttet til behandlingsanlegg for renovasjon.

Forurensningsloven § 20 har bestemmelser som kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av fremtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Ifølge avfallsforskriften § 9-10 er det et krav om at deponi skal ha tilfredsstillende finansiell garanti eller tilsvarende sikkerhet for å sikre at forpliktelsene som følger av tillatelsen, herunder avslutnings- og etterdriftsproseduren, kan oppfylles.

Forurensningsloven bygger på prinsippet om at "forurenser betaler", dette betyr at dagens forbrukere av renovasjonstjenesten også skal betale for det framtidige oppryddingsarbeidet som er knyttet til innsamlet avfall. Kalkylemessig skal denne forpliktelsen klassifiseres som en avsetning til etterbruksfond (bundet fond).

6. UTNYTTELSE AV AVFALL SOM RESSURS

Problemstilling 6: Hvordan arbeider RIR IKS for å begrense forurensing og utnytte avfall som ressurs?

Revisjonskriterier:

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

- Hva gjør RIR IKS for å begrense forurensing?
 - FN's bærekraftsmål 11 omhandler bærekraftige byer og lokalsamfunn. Delmål 6 er knyttet til å redusere byene og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi.
- Hva gjør RIR IKS for å tilpasse seg fremtidige krav på renovasjonsområdet?
 - Miljødirektoratets avfallsplan 2020-2025 er utarbeidet i samsvar med artikkel 28 i rammedirektivet for avfall. Rapporten beskriver blant annet behov for endring i avfallsinfrastrukturen, blant annet på grunnlag av EU-krav om forberedelse til ombruk og materialgjenvinning. Det framgår av planen at det er et nasjonalt mål at veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og ressursene i avfallet utnyttes best mulig gjennom materialgjenvinning og energiutnyttelse.
- Hva gjør RIR IKS for å utnytte avfall som ressurs?
 - Meld. St. 45 (2016-2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi. Stortingsmeldingen presenterer avfallspolitikkens rolle i en sirkulær økonomi. Meldingen vektlegger avfallsforebygging, økt ombruk og materialgjenvinning. Meldingen inneholder også en samlet plaststrategi, som gjennomgår alle planlagte og igangsatte tiltak mot marin forurensing og spredning av mikroplast nasjonalt og internasjonalt.

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Regjeringen.no, FN's bærekrafts mål
- Miljødirektoratet, Miljødirektoratets avfallsplan 2020-2025
- Meld. St. 45 (2016-2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi

VEDLEGG 3: SAKER BEHANDLET AV REPRESENTANTSKAPET I RIR IKS

I tabellen under vises oversikt over representantskapets møter i perioden 2019 til 2022, med oversikt over aktuelle saker.

Møtedato	Saker	Aktuelle vedtak Dokumenter lagret på www.rir.no
07.10.2022	10/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 11/22 Budsjett 2023 i representantskapet 12/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS 13/22 Fastsettelse av honorar til styret i RIR IKS	Budsjett Innkalling med saksdok
29.04.2022	01/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/22 Melding om vedtak fra Gjemnes kommune – ny personlig varamedlem i styret til RIR IKS 03/22 1. Ansattes representant i styret 2. Orientering om klagenemdas arbeid i perioden 2020-2021 04/22 Valg av klagenemd 05/22 Styrets årsmelding 2021 06/22 Årsregnskapet 2021 i representantskapet 07/22 Lånefinansiering av ny gjenvinningsstasjon i Molde, fremlagt reps 08/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS - behandlet i rep.skapet 09/22 Orientering om fremdrift i saken om ny styrestruktur i RIR IKS og datterselskapene mm	Årsregnskap Årsmelding Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
08.10.2021	06/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/21 Driftsregnskapet pr 30.06.2021, orientering i representantskapet 08/21 Kjøp og lånefinansiering av ny kvern til treverk, fremlagt rep.skap 09/21 Budsjett 2022 i representantskapet 10/21 Endring av styrestruktur i datterselskapene RIR Næring AS og RIR Transport AS	Budsjett Innkalling uten saksdok Protokoll med vedtak
30.04.2021	01/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/21 Melding om vedtak fra Molde kommune – ny personlig vara for styreleder i RIR IKS 03/21 Årsregnskap 2020 i representantskapet 04/21 Styrets årsmelding 2020 05/21 Strategiske vurderinger om samarbeid med de kommunalt eide renovasjonsselskapene i regionen	Årsregnskap Årsmelding Innkalling uten saksdok Protokoll med vedtak
16.10.2020	11/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 12/20 Lånesaker i representantskapet 13/20 Lånefinansiering av produksjonsutstyr til sorteringshall, fremlagt rep.skap 14/20 Budsjett 2021 i representantskapet 15/20 Retningslinjer for husholdningsrenovasjon 16/20 Valg av ny personlig vara 17/20 Endring i selskapsavtale 18/20 Avvikende renovasjonsforskrift i Rauma	Budsjett Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
24.04.2020	06/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll	Årsregnskap

	07/20 Styrets årsmelding 2019 08/20 Godtgjørelser for styre mm. 2020-2023 09/20 Valg av styre for perioden 2020-2024 10/20 Årsregnskap 2019 i representantskapet	Årsmelding Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
28.02.2020	01/20 Godkjenning av innkalling og sakliste 02/20 Konstituering 03/20 Valg av valgkomite 04/20 Valg av klagenemd 05/20 Orientering om virksomheten i selskapet	 Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
18.10.2019	07/19 Godkjenning av innkalling, sakliste og protokoll 08/19 Budsjett 2020 i representantskapet 09/19 Lånefinansiering av sorteringshall med infrastruktur 2019/2020, fremlagt rep.skap 10/19 Evaluering av egenregidrift for innsamling	Budsjett Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
03.05.2019	03/19 Godkjenning av innkalling, sakliste og protokoll 04/19 Årsmelding 2018 i representantskapet 05/19 Årsregnskap 2018 i representantskapet 06/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift	Årsregnskap Årsmelding Selskapsavtale Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
08.02.2019	01/19 Godkjenning av innkalling, sakliste og protokoll 02/19 Lånefinansiering bygging av papirhall og infrastruktur 2019, fremlagt rep.skap	 Innkalling uten saksdok Protokoll med vedtak

VEDLEGG 4: SAKER TATT OPP I EIERMØTER I 2022 I RIR IKS

RIR IKS innførte i 2022 ordning med eiermøter. I 2022 er det avholdt to eiermøter i RIR IKS med deltakere fra daglig leder, styret, representantskapet, ordførere (i de kommunene der ordfører ikke er medlem av representantskapet) og kommunedirektører. Møtene ble avholdt 18.3. og 26.9.2022. Dette er et par uker før møtene i representantskapet. Hensikten med møtene er å gi informasjon og drøfte synspunkter uten at det tas avgjørelser.

Møtedato	Agenda	Merknad
18.03.2022	1. Pris og Benchmarking 2. Indeksutvikling og parameter som påvirker oss 3. Materialgjenvinningsgrad og plukkanalyse 4. Investeringer siste 5 år, (10år) 5. Låneramme	
26.09.2022	1. Økonomisk status, regnskap pr 30.06. 2. Budsjett 2023 - Utfordrende økonomiske tider 3. Pris, Benchmarking og andre selskaper 4. Investeringsplan 2023-2027 5. Finansiering, EK og likviditet 6. Investeringer siste 5 år, (10år) 7. Stresstest av stigende rente 8. Effekten av nye låneopptak	

VEDLEGG 5: SAKER BEHANDLET AV STYRET I RIR IKS

Tabellen under viser styremøter i perioden 2019 til 2022, med oversikt over saker som er behandlet.

Møtedato	Saker
2022-02-04	01/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/22 Helse, miljø og sikkerhet 03/22 Daglig leder orienterer 04/22 Vinterordning 05/22 Gjennomføring av fjernmøter 06/22 En økonomisk status pr januar 2022
2022-03-25	07/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 08/22 Helse, miljø og sikkerhet 09/22 Daglig leder orienterer 10/22 Mulige innsparingstiltak 2022 11/22 Driftsregnskapet pr 31.12.2021 12/22 Lånefinansiering av ny gjenvinningsstasjon Molde 13/22 Styrets årsmelding 2021
2022-04-22	14/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 15/22 Endring av styrestruktur 16/22 Driftsregnskapet pr 31.12.2021 - endelig 17/22 Styrets årsmelding 2021 18/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS - behandlet i styret
2022-04-29	20/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 21/22 Helse, miljø og sikkerhet 22/22 Daglig leder orienterer
2022-06-17	23/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 24/22 Helse, miljø og sikkerhet 25/22 Daglig leder orienterer 26/22 Driftsregnskapet pr 30.04.2022 27/22 Konsekvenser ved at låneramma ikke utvides
2022-08-26	28/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 29/22 Helse, miljø og sikkerhet 30/22 Daglig leder orienterer 31/22 Inspeksjonsrapport fra statsforvalteren 32/22 Videreføring av prosjektet ANIN Balkan 33/22 Driftsregnskapet pr 30.06.2022 34/22 Budsjett 2023 - RIR IKS
2022-10-07	35/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 36/22 Helse, miljø og sikkerhet 37/22 Daglig leder orienterer 38/22 Driftsregnskapet pr 31.08.2022

Møtedato	Saker
2021-02-12	01/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/21 Helse, miljø og sikkerhet 03/21 Daglig leder orienterer 04/21 Strategiske vurderinger om samarbeid med de kommunalt eide renovasjonsselskapene i regionen 05/21 Styrestruktur i datterselskap
2021-03-26	06/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/21 Helse, miljø og sikkerhet 08/21 Daglig leder orienterer 09/21 Driftsregnskapet pr 31.12.2020 10/21 Styrets årsmelding 2020

2021-04-20	11/21 Styrets årsmelding 2020 12/21 Driftsregnskapet pr 31.12.2020 - endelig
2021-04-30	13/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 14/21 Helse, miljø og sikkerhet 15/21 Daglig leder orienterer 16/21 Sorteringshall Årøsetervegen 2B
2021-06-18	17/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 18/21 Helse, miljø og sikkerhet 19/21 Daglig leder orienterer 20/21 Driftsregnskapet pr 30.04.2021 21/21 Lånefinansiering driftsmidler 1.h 2021
2021-09-10	22/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 23/21 Helse, miljø og sikkerhet 24/21 Daglig leder orienterer 25/21 Medlemskap i ANIN Balkan 26/21 Driftsregnskapet pr 30.06.2021 27/21 Kjøp av ny kvern til treverk i forbindelse med samarbeid med Istad Kraft 28/21 Budsjett 2022 - RIR IKS 29/21 Forslag til endring av styrestruktur i RIR IKS sine to datterselskap, RIR Transport AS og RIR Næring AS, med tilhørende forslag til endringer i selskapsavtale og vedtekter, og forslag til instruks for valgkomité
2021-10-08	30/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 31/21 Helse, miljø og sikkerhet 32/21 Daglig leder orienterer 33/21 Driftsregnskapet pr 30.08.2021 34/21 Lønnsoppgjør 2021 35/21 Justering av daglig leders lønn 2021
2021-11-12	36/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 37/21 Helse, miljø og sikkerhet 38/21 Daglig leder orienterer 39/21 Driftsregnskapet pr 30.09.2021 40/21 Behandling av Budsjett 2022 i representantskapet 41/21 Utkast til strategidokument
2021-12-10	42/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 43/21 Helse, miljø og sikkerhet 44/21 Daglig leder orienterer 45/21 Driftsregnskapet pr 31.10.2021 46/21 Lånefinansiering driftsmidler 2.h 2021 47/21 Strategidokument 10.12.21 - 31.12.24 48/21 Vinterordning - spørsmål 49/21 Møtedatoer 2022

Møtedato	Saker
2020-01-31	01/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/20 Ansettelse av ny daglig leder
2020-02-28	03/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 04/20 Helse, miljø og sikkerhet 05/20 Daglig leder orienterer 06/20 Utstyr til avfallsbehandling 07/20 Utredning av mulig sammenslåing av VØR, ÅRIM og RIR 08/20 Fritak for hytterrenovasjon i Rauma
2020-03-05	09/20 Anbud på innsamling i Rauma
2020-03-27	10/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 11/20 Helse, miljø og sikkerhet 12/20 Daglig leder orienterer 13/20 Rapportering vedr. deponi 2019

	14/20 Driftsregnskapet pr 31.12.2019 15/20 Styrets årsmelding 2019
2020-04-24	17/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 18/20 Helse, miljø og sikkerhet 19/20 Daglig leder orienterer
2020-06-05	20/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 21/20 Helse, miljø og sikkerhet 22/20 Daglig leder orienterer 23/20 Driftsregnskapet pr 31.03.2020 24/20 Avvikende forskrift i Rauma 25/20 Mer samarbeid i regionen 26/20 Innendørs avfallshåndtering på RIR
2020-06-11	27/20 Godkjenning av innkalling og saksliste 28/20 Styreinstruks 29/20 Retningslinjer for husholdningsrenovasjon 30/20 Orientering om regnskap og budsjett i RIR IKS 31/20 Orientering om ISO sertifisering og lukking av deponi 32/20 Kundetilfredshetsundersøkelse 2020 33/20 Strategidokument 2020 34/20 Mer samarbeid i regionen (utsatt sak 25/20)
2020-06-24	44/20 Innkjøp av produksjonsutstyr
2020-09-04	35/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 36/20 Helse, miljø og sikkerhet 37/20 Daglig leder orienterer 38/20 Forespørsel om støtte fra RIR til årets TV-aksjon – og WWFs kampanje "Et hav av muligheter" 39/20 Bruk av forhandlingsutvalg 40/20 Mulig endring av tilbudspris på sorteringsanlegg 41/20 Driftsregnskapet pr 30.06.2020 42/20 Lånefinansiering driftsmidler 2020 og produksjonsutstyr til sorteringshall 43/20 Budsjett 2021
2020-10-16	45/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 46/20 Helse, miljø og sikkerhet 47/20 Daglig leder orienterer 48/20 Avklaring med hensyn til avvikling av fysiske og digitale oppmøter 49/20 Bygging av ny gjenvinningsstasjon i Molde/Årødalen over to år 2021/22 50/20 Driftsregnskapet pr 31.08.2020
2020-11-13	51/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 52/20 Helse, miljø og sikkerhet 53/20 Daglig leder orienterer 54/20 Driftsregnskap pr 30.09.2020 55/20 Strategiske vurderinger om samarbeid med de kommunalt eide renovasjonsselskapene i regionen 56/20 Deltakelse i prosjekt om å utrede muligheten for å etablere ettersorteringsanlegg i Ålesundsregionen 57/20 Ramme for lønnsforhandlinger
2020-12-11	58/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 59/20 Helse, miljø og sikkerhet 60/20 Daglig leder orienterer 61/20 Anskaffelse av støvvanlegg/avsug til sorteringsanlegg - restavfall 62/20 Møteplan 2021 63/20 Lønn daglig leder
Møtedato	Saker
2019-02-08	01/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/19 Helse, miljø og sikkerhet

	03/19 Daglig leder orienterer 04/19 Lånefinansiering bygging av papirhall m/infrastruktur 2019 05/19 Lånefinansiering av driftsmidler fra 2.halvår 2018
2019-03-15	06/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/19 Helse, miljø og sikkerhet 08/19 Daglig leder orienterer 09/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift, 1. behandling
2019-04-05	10/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 11/19 Helse, miljø og sikkerhet 12/19 Daglig leder orienterer 13/19 Kjøp av tomt 14/19 Driftsregnskap pr 31.12.2018 15/19 Styrets årsmelding 2018 16/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift, 2. behandling
2019-05-03	17/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 18/19 Helse, miljø og sikkerhet 19/19 Daglig leder orienterer 20/19 Driftsregnskapet pr 31.03.2019 21/19 Bygging av plast/papir-hall
2019-06-14	22/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 23/19 Helse, miljø og sikkerhet 24/19 Daglig leder orienterer 25/19 Strategidiskusjon juni 2019
2019-09-13	26/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 27/19 Helse, miljø og sikkerhet 28/19 Daglig leder orienterer 29/19 Driftsregnskapet pr 30.06.2019 30/19 Lånefinansiering av driftsmidler fra 1.halvår 2019 31/19 Evaluering av egenregidrift for innsamling 32/19 Budsjett 2020 33/19 Hallprosjekt - Byggetrinn 2 - Sorteringshall 34/19 Rekrutteringsprosess ny daglig leder
2019-10-18	35/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 36/19 Helse, miljø og sikkerhet 37/19 Daglig leder orienterer 38/19 Avvikling av Rekom AS 39/19 Lånefinansiering av sorteringshall med infrastruktur 2019/2020 40/19 Omdisponering av areal på 2B 41/19 Lønnsjustering daglig leder 2019
2019-12-13	42/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 43/19 Helse, miljø og sikkerhet 44/19 Daglig leder orienterer 45/19 Driftsregnskapet pr 30.09.2019 46/19 Møteplan 2020

VEDLEGG 6: GEBYR HUSHOLDNINGSAVFALL I RIR-KOMMUNENE I 2022

Det er ulike priser fra kommune til kommune. Det skyldes at kommunene har påslag på priser for å dekke inn egne administrasjonskostnader. På RIR IKS sin hjemmeside gis det oversikt over priser i eierkommunene for 2022 (sist oppdatert 19.1.2022).

Aukra kommune	Størrelse, hentefrekvens	Pris
Fastgebyr pr. boenhet		2510,-
Fastgebyr hybel (dersom deler dunker med hovedenhet)		1230,-
Fastgebyr hytter		1460,-
Restavfall	140 l, hver 14. dag	1108,-
	240 l, hver 14. dag	1797,-
Matavfall	80 l, hver 14. dag	1082,-
	140 l, hver 14. dag	1880,-
Papiravfall	140l, hver 4. uke	0,-
	240 l, hver 4. uke	0,-
Plastavfall	140 l sekk, hver 4. uke	0,-
	240 l sekk, hver 4. uke	0,-

Hustadvika kommune	Størrelse, hentefrekvens	Pris
Fastgebyr pr. boenhet		2515,-
Fastgebyr hybel (dersom deler dunker med hovedenhet)		1195,-
Fastgebyr hytter		1414,-
Restavfall	140 l, hver 14. dag	1088,-
	240 l, hver 14. dag	1738,-
Matavfall	80 l, hver 14. dag	1085,-
	140 l, hver 14. dag	1880,-
Papiravfall	140 l, hver 4. uke	0,-
	240 l, hver 4. uke	0,-
Plastavfall	140 l sekk, hver 4. uke	0,-

Gjemnes kommune	Størrelse, hentefrekvens	Pris
Fastgebyr pr. boenhet		2515,-
Fastgebyr hybel (dersom deler dunker med hovedenhet)		1195,-
Fastgebyr hytter		1414,-
Restavfall	140 l, hver 14. dag	1088,-
	240 l, hver 14. dag	1738,-
Matavfall	80 l, hver 14. dag	1085,-
	140 l, hver 14. dag	1880,-
Papiravfall	140 l, hver 4. uke	0,-
	240 l, hver 4. uke	0,-
Plastavfall	140 l sekk, hver 4. uke	0,-

Molde kommune	Størrelse, hentefrekvens	Pris
Fastgebyr pr. boenhet		2350,-
Fastgebyr hybel (dersom deler dunker med hovedenhet)		1123,-
Fastgebyr hytter		1309,-
Restavfall	140 l, hver 14. dag	971,-
	240 l, hver 14. dag	1534,-
Matavfall	80 l, hver 14. dag	935,-

	140 l, hver 14. dag	1651,-
Papiravfall	140 l, hver 4. uke	0,-
	240 l, hver 4. uke	0,-
Plastavfall	140 l sekk, hver 4. uke	0,-
	240 l sekk, hver 4. uke	0,-

Rauma kommune	Størrelse, hentefrekvens	Pris
Fastgebyr pr. boenhet		2756,-
Fastgebyr hybel (dersom deler dunker med hovedenhet)		1284,-
Fastgebyr hytter		1521,-
Restavfall	140 l, hver 14. dag	1155,-
	240 l, hver 14. dag	1873,-
Matavfall	80 l, hver 14. dag	1128,-
	140 l, hver 14. dag	1967,-
Papiravfall	140 l, hver 4. uke	0,-
	240 l, hver 4. uke	0,-
Plastavfall	140 l sekk, hver 4. uke	0,-
	240 l sekk, hver 4. uke	0,-

Aukra kommune

Kommunestyret behandlet i møte 18.11.2021 i sak 68/2021 Gebyr for vatn, avløp, renovasjon, slamtømming, feiing og tilsyn 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for kommunale gebyr for 2022, herunder gebyr for husholdningsavfall (punkt 2) og slam (punkt 3) på henholdsvis kr 4 703,- pr./år for eit standardgebyr inkl. mva. og kr 1 160,- pr. tank inntil 4,5 m³, inkl. mva.

Gjemnes kommune

Kommunestyret behandlet i møte 14.12.2021 i sak 50/2021 Gebyr for tjeneste renovasjon 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for husholdningsavfall for 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for husholdningsavfall for 2022 på kr 4 301,- inkl. mva.

Kommunestyret behandlet i møte 14.12.2021 i sak 51/2021 Gebyr for tjeneste slam 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for slam for 2022. Normal gebyret for slamtømming, tanker 0-4,5 m³, reduseres med 9,9 % og blir i 2022 kr 1 523,- inkl. mva

Hustadvika kommune

Kommunestyret behandlet i møte 16.12.2021 i sak 95/2021 Selvkostberegning med fastsetting av gebyrnivå for 2022 innenfor 10 ulike selvkostområder, samt godkjenning av mindre endringer av gebyrforskrifter. I møtet vedtok kommunestyret satser for kommunale gebyr for 2022, herunder gebyr for husholdningsavfall på kr 4 690,- og for slamtømming på kr 1 646,-.

Molde kommune

Kommunestyret behandlet i møte 16.12.2021 i sak 104/2021 Gebyrregulativ renovasjon 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for renovasjon for 2022. Prisen for et "standard renovasjon-abonnement" ble satt til kr 4 256,- (inkl mva). I sak 103/2021 ble Gebyrregulativ for vann-, avløp- og slamgebyrer for 2022 behandlet. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for slam for 2022. Gebyret ble vedtatt på kr 3 738.

Rauma kommune

Kommunestyret behandlet i møte 16.12.2021 i sak 104/2021 Gebyrregulativ renovasjon 2022. I møtet vedtok kommunestyret satser for gebyr for husholdningsavfall for 2022. Årsgebyr for standardabonnement for renovasjon ble satt til kr 5 039. Årsgebyr for slamtømming hvert annet år ble satt til kr 2 894 som fordeles på to år med kr 1 447 hvert år.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund
Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal
Eierkommuner: Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund.
Møre og Romsdal fylkeskommune.